

V Gorenjskem muzeju deluje Kabinet slovenske fotografije, ki je najstarejša slovenska javna fotografska zbirka. Kabinet deluje v sklopu umetnostno-zgodovinske zbirke, hrani fotografska dela ter predstavlja avtorje in njihove fotografske opuse predvsem na samostojnih in retrospektivnih razstavah. Med častnimi člani Kabineta je tudi mojster umetniške fotografije Tihomir Pinter.

Izjemnost fotografskega ustvarjanja Tihomirja Pinterja se kaže v številnih skupinskih in samostojnih razstavah, priznanjih, objavah in publikacijah. V okviru umetniške fotografije poznamo Tihomirja Pinterja predvsem po ciklih portretov slovenskih kulturnih ustvarjalcev – likovnih umetnikov, književnikov, skladateljev in po železarskem opusu.

Razstava fotografij »Portreti Prešernovih nagrajencev pesnikov in pisateljev« predstavlja skrbno izbrane fotografske portrete, ki so nastajali več desetletij, vse do leta 2012. Predstavljeni portreti nimajo samo dokumentarne vrednosti o literarnih ustvarjalcih – pisateljih in pesnikih, ki so prejeli Prešernovo nagrado, temveč je njihova veličina v tem, da portreti odražajo osebnost in razpoloženje portretirancev. Prav v tem so umetniške fotografije Tihomirja Pinterja drugačne in svojevrstne.

Marija Ogrin, direktorica

Razstava fotografskih portretov Prešernovih nagrajencev za literaturo je zasnovana kot izbor iz obsežnega opusa portretnih fotografij slovenskih kulturnih ustvarjalcev, ki ga Tihomir Pinter kontinuirano dograjuje več kot štiri desetletja. Tihomir Pinter v monografijah in na razstavah portretirance združuje glede na njihov kulturni status (književniki, likovniki, glasbeniki, igralci in drugi). Prvi so začeli po letu 1970 samoiniciativno nastajati fotografski portreti likovnih ustvarjalcev. Prvo uradno naročilo je Tihomir Pinter prejel od uredništva kulturne priloge Dela Književni listi, v kateri so bili od aprila 1990 do avgusta 1997 tedensko objavljeni Pinterjevi portreti literarnih ustvarjalcev. Leta 1993 je izšla fotografska monografija *Portreti sodobnih slovenskih književnikov*, za katero je spremno besedilo napisal dr. Matjaž Kmecl. Odločitvi, da se Tihomir Pinter v letu 2012 znova intenzivno posveti fotografiranju pisateljev in pesnikov, je botrovala dvajsetletnica izida omenjene knjige.

Na razstavi so zato na ogled portretne fotografije iz časovnega razpona več kot dveh desetletij. Avtor je opravil strog izbor iz obsežnega materiala, ki ga je posnel pri posameznem portretirancu. Enajst izmed enaintridesetih portretirancev je obiskal večkrat. Leta 1998 pa je nastal skupinski portret štirih pesnikov Kajetana Koviča, Janeza Menarta, Toneta Pavčka in Cirila Zlobca.

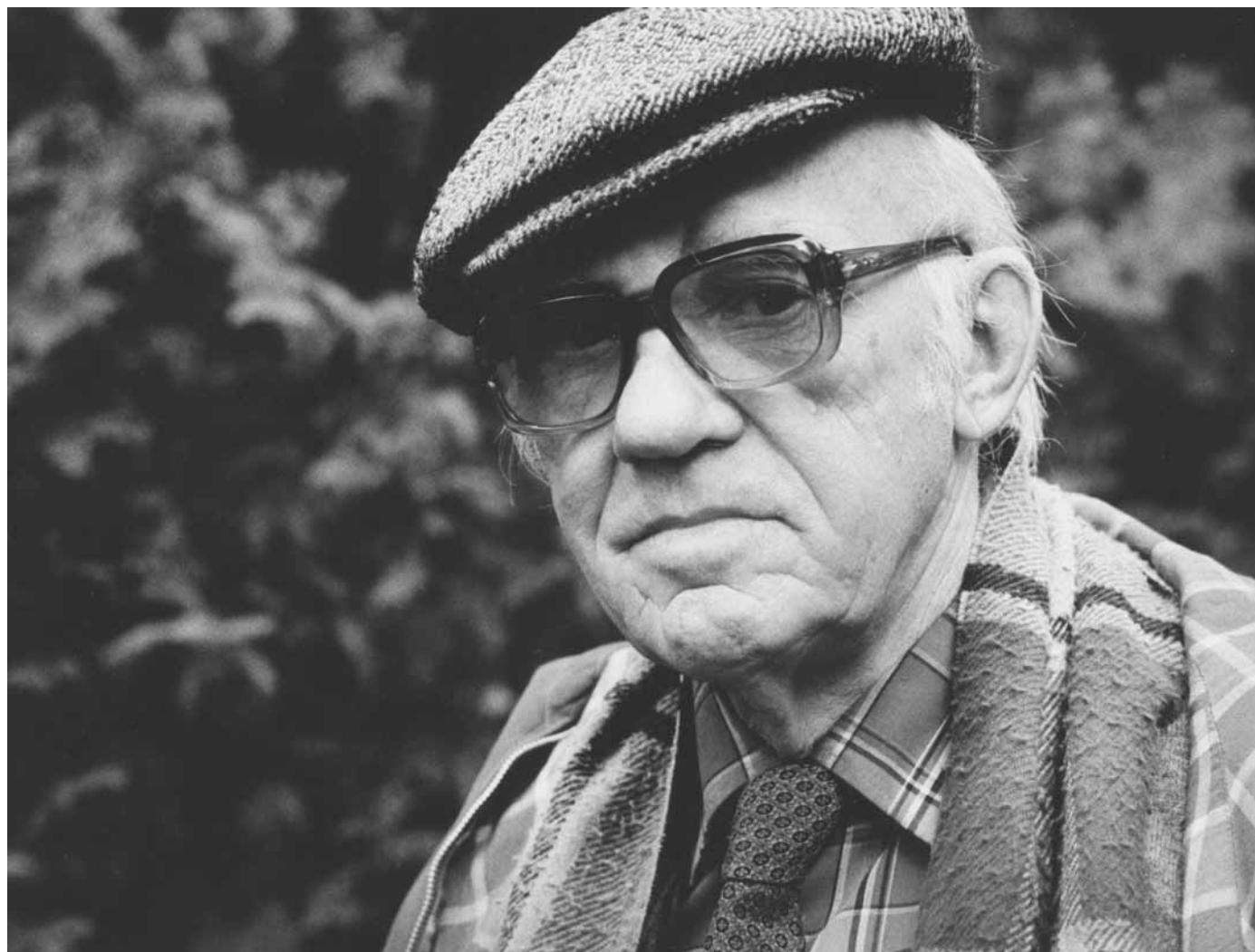
Po formalni plati na fotografijah lahko zasledimo skrb za formalno dovršenost in kompozicijsko urejenost. Slednjo fotograf odločilno oblikuje s kadriranjem oziroma izbiro izreza, ki se spreminja glede na to, ali se je Tihomir Pinter osredotočil na portretirančev obraz, poprsje ali telo. Odločitev je odvisna od trenutnega navdiha in konstelacije portretiranca in obdajajočega ambienta. Statično poziranje fotografa skorajda ni zanimalo. Črno-bela fotografska tehnika in ročno delo v fotografski temnici krepi estetizacijo podob. Po tej plati lahko portrete povežemo s fotografijami, s katerimi se je Tihomir Pinter uveljavil sredi šestdesetih let prejšnjega stoletja. Na samostojno fotografsko pot je stopil s fotografijami anonimnih oseb, posnetih na ulicah, in fotografijami železarjev in kovinarjev v tovarniškem okolju, pri katerih je veliko pozornost namenjal govorici obraza. Skrbna kompozicijska urejenost in razporeditev svetlobnih poudarkov sta značilni tudi za abstraktne študije železarskih izdelkov. Podobno kot velja za portretni »work in progress«, se je Tihomir Pinter tudi železarskim motivom načrtno in kontinuirano posvečal več kot tri desetletja.

Pri portretih literarnih ustvarjalcev – prejemnikov Prešernove nagrade osrednja pozornost ni veljala fizični privlačnosti, zunanjemu videzu, lastnostim in posebnostim portretiranja. Tihomir Pinter med pogovorom poskuša portretiranja spoznati in v posnetek ujeti tisto, kar je karakteristično zanj. Pri tem lahko v prvi plan stopajo različne portretirančeve značajske poteze, njegova samozavest, ekshibicionizem, zadržanost ... Likovni kritik Brane Kovič je zapisal: *»Pinterjevi portreti so namreč več kot pričevanjska evidenca in čeprav ni vedno mogoče vzpostaviti sproščenih razmerij in optimalnih afinitet med portretistom in portretiranci (pravzaprav smo večkrat prisiljeni ugotoviti ravno nasprotno, da namreč večino fotografovih 'modelov' prisotnost kamere moti in zategadelj reagirajo prisiljeno, narejeno, dobesedno 'pozirajo'), skozi posamezne drže, izraze obrazov in greste pogosto razberemo določene podatke, ki jih upodobljenci sicer prikrivajo«* (Brane Kovič, *Portreti slovenskih likovnih umetnikov*, Cankarjev dom v Ljubljani, 2012).

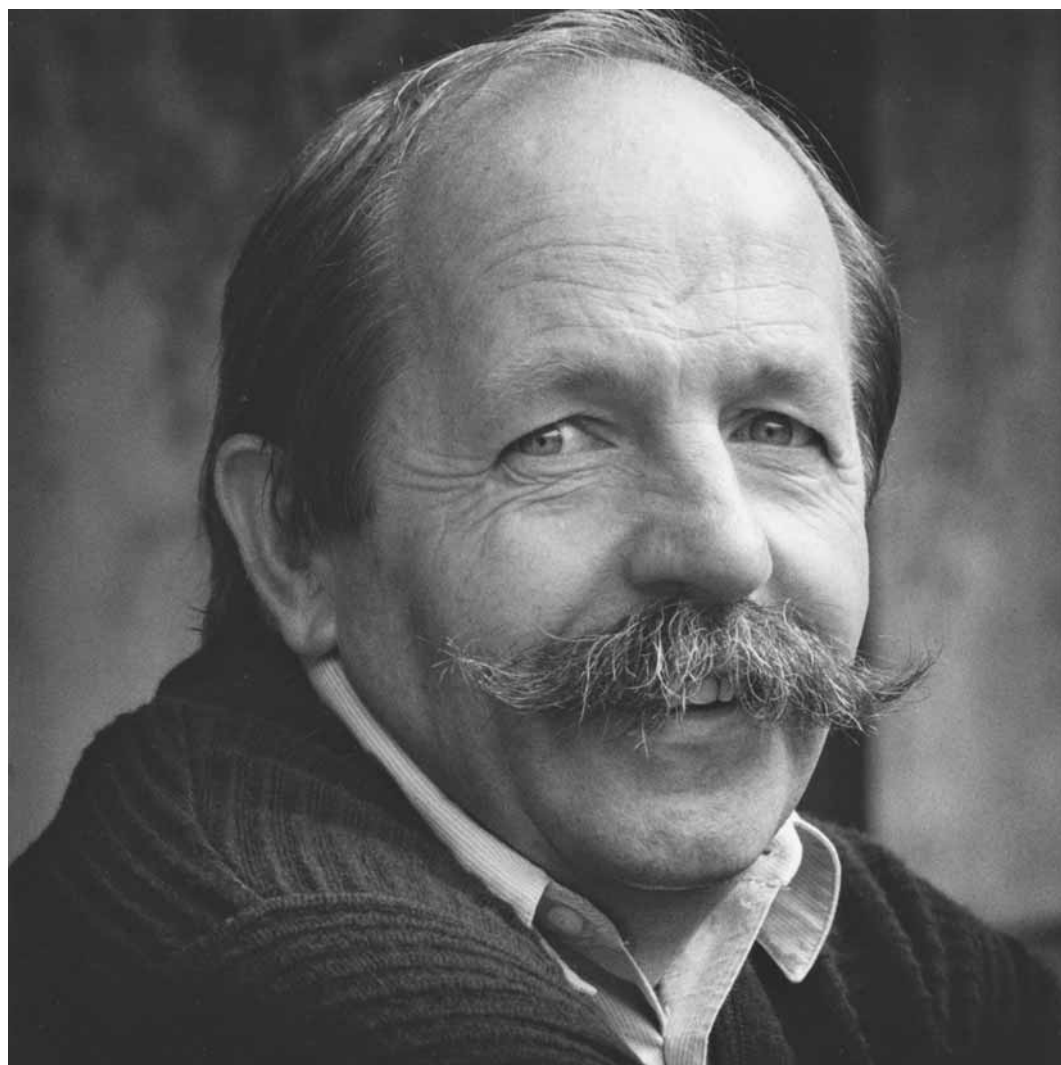
Tihomir Pinter je umirjen in zadržan fotografski sogovornik in hkrati pozoren in pronicljiv opazovalec, kateremu uspeva prodreti za površje suhoparne fizične pojavnosti. Na fotografskem filmu so zabeležene tudi zavedne in nezavedne geste portretirancev in drugi drobni detajli, ki jih odkriva fotografovo oko. Lahko bi dejali, da se fotografski pogled do neke mere spreminja v vpogled oziroma v fotografov dialog s portretirancem. Za psihično napetost poskrbi portretirančev pogled, ki je uperjen v objektiv kamere ali zazrt mimo nje.

Opozoriti velja tudi na težnjo po iskanju harmoničnega razmerja med portretom in okoljem. Fotografiranje književnikov med obiski na njihovem domu je bilo podobno kot fotografiranje likovnikov v njihovih ateljejih tehnično zahtevnejše, saj fotograf ne more nadzorovati vseh dejavnikov. Pri fotografiranju v fotografskem ateljeju pa se je Tihomir Pinter lahko osredotočil samo na posameznikovo fizično pojavnost, na njegov obraz in telo, saj mu ni bilo potrebno skrbeti za ustrezne svetlobne pogoje in iskati primerne zornega kota fotografiranja.

Damir Globočnik

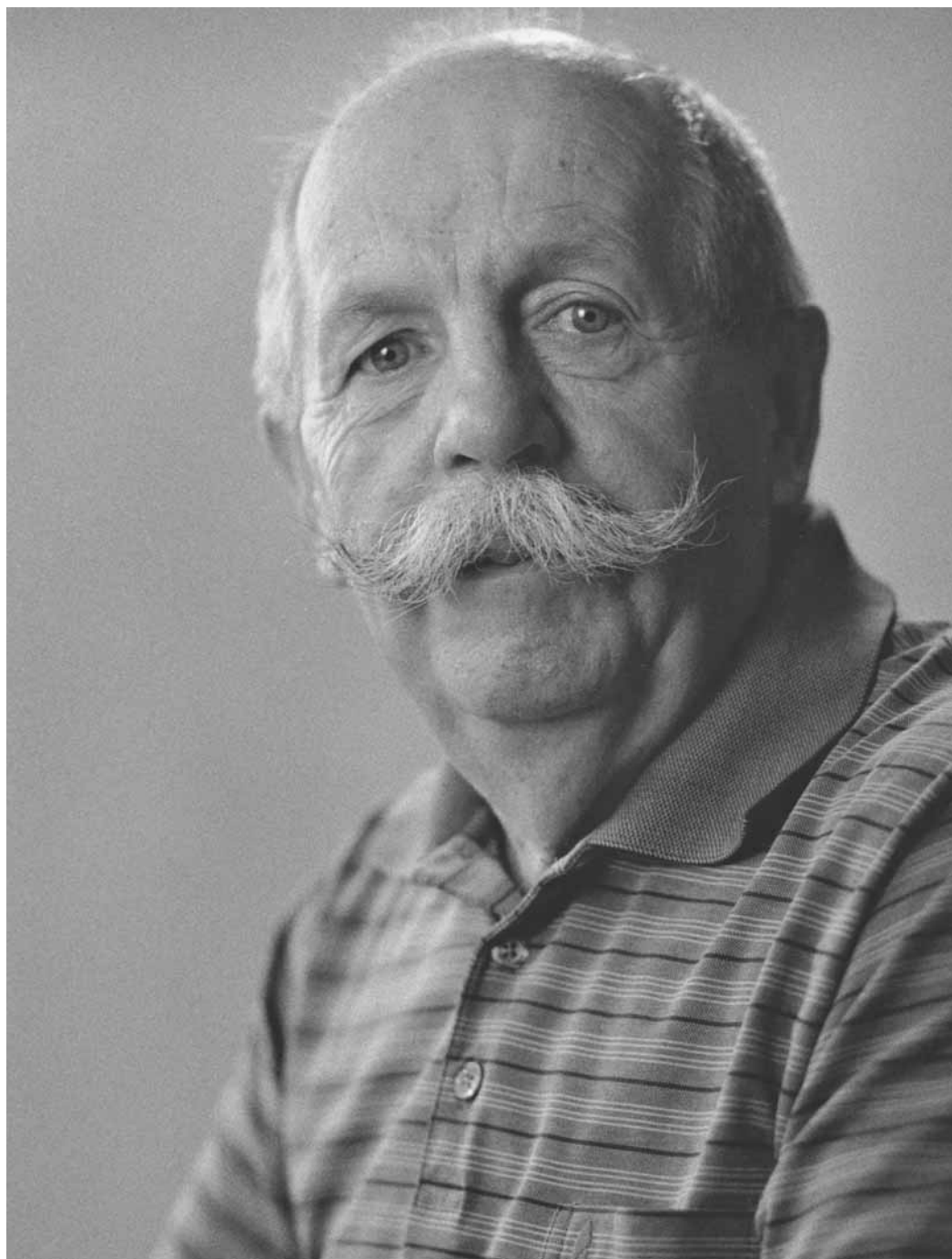

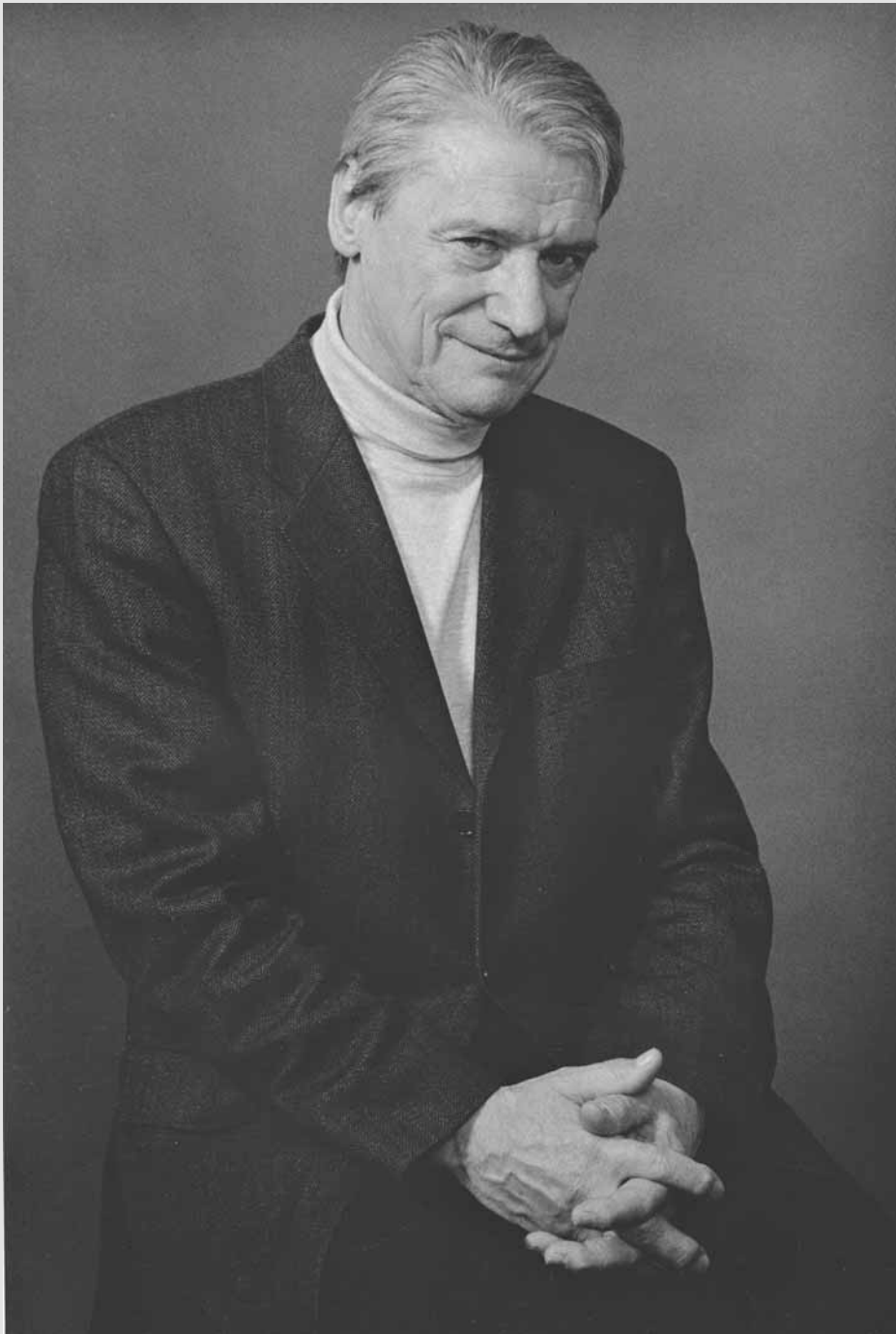
Matej Bor, 04.05.1990

Milan Dekleva, 20.09.1994

Milan Dekleva,
13.06.2012

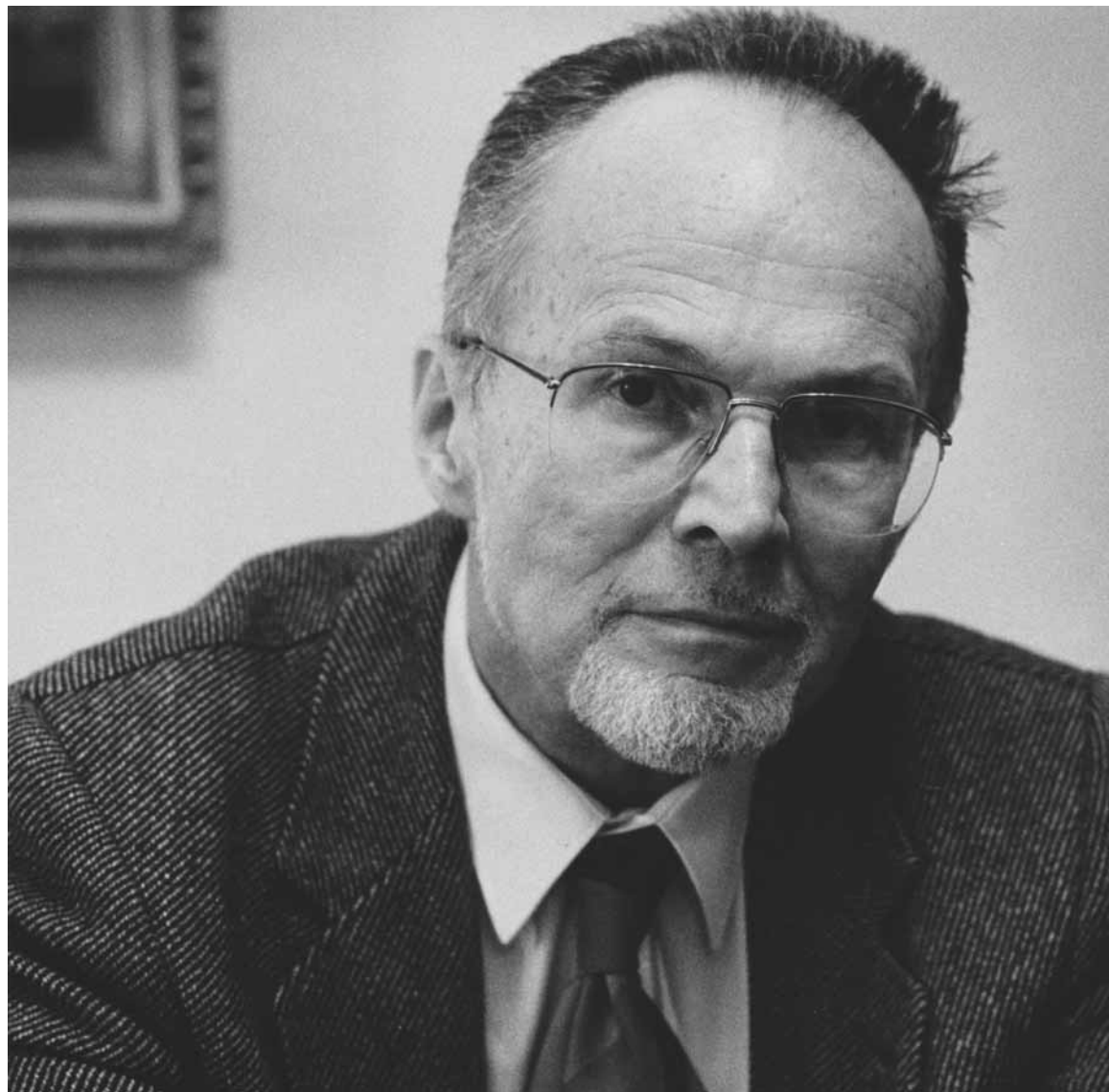

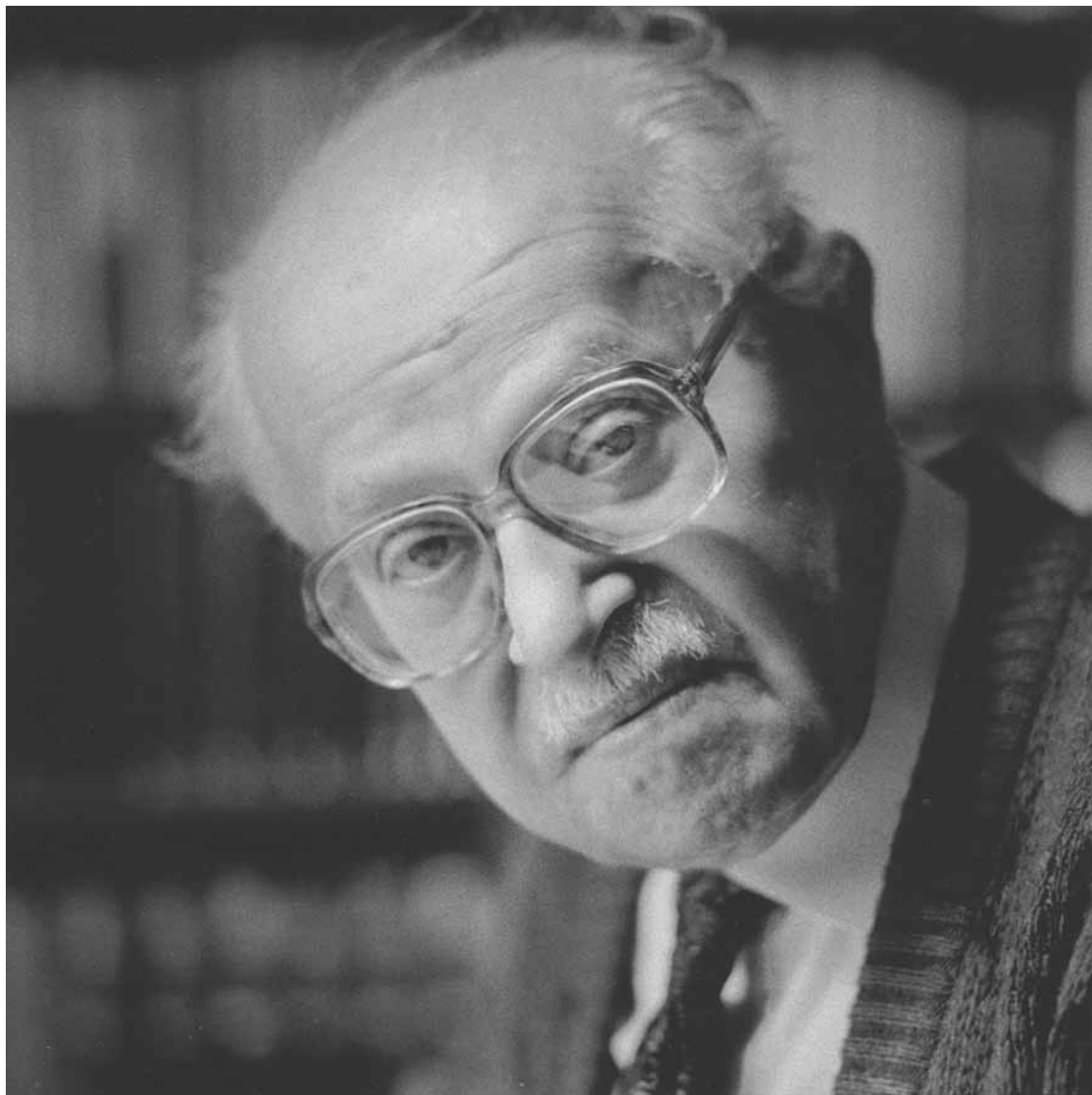
Niko Grafenauer, 23.03.2006

Janez Gradišnik, 18.09.1994

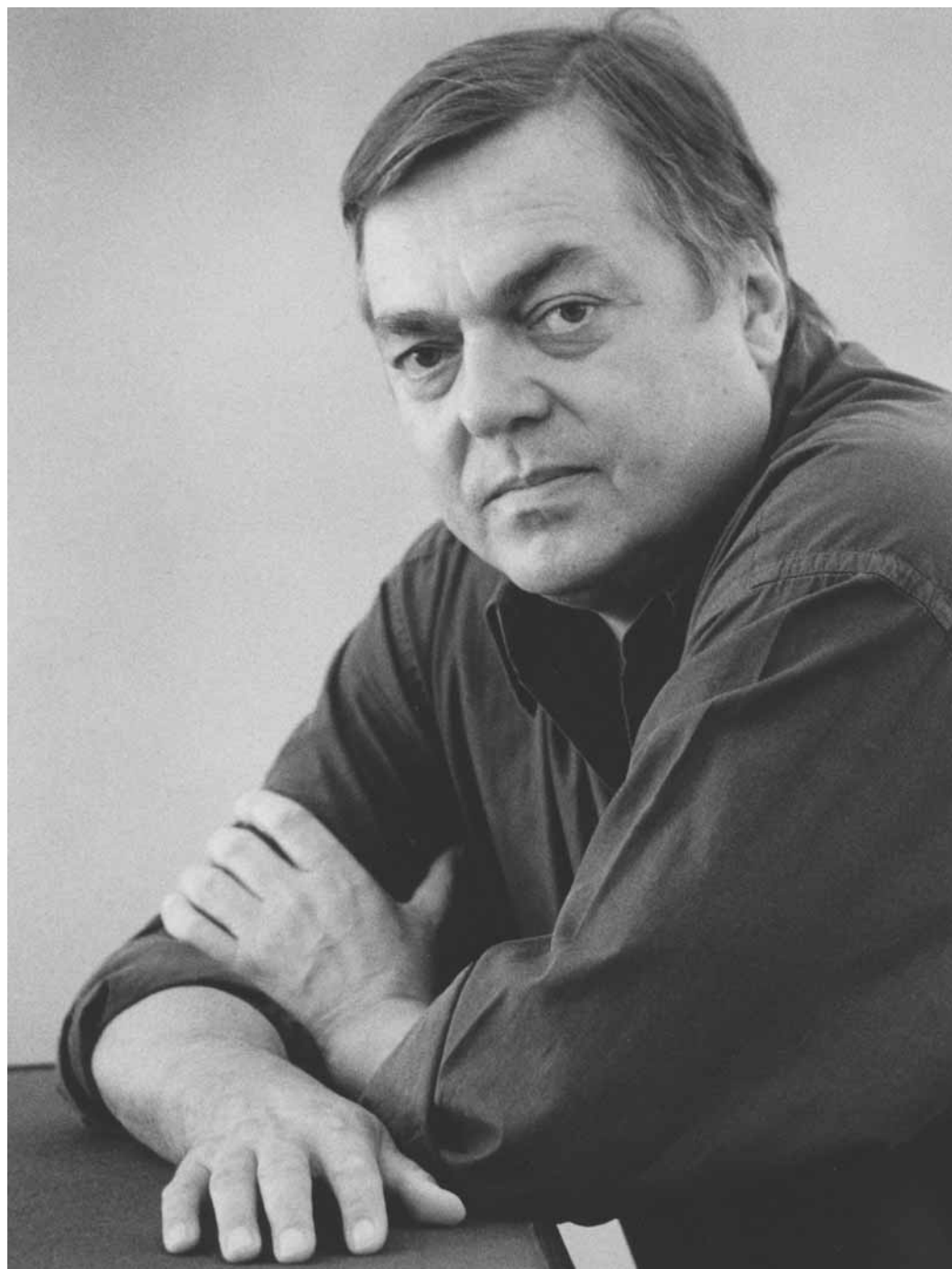

Andrej Hieng, 05.01.1991

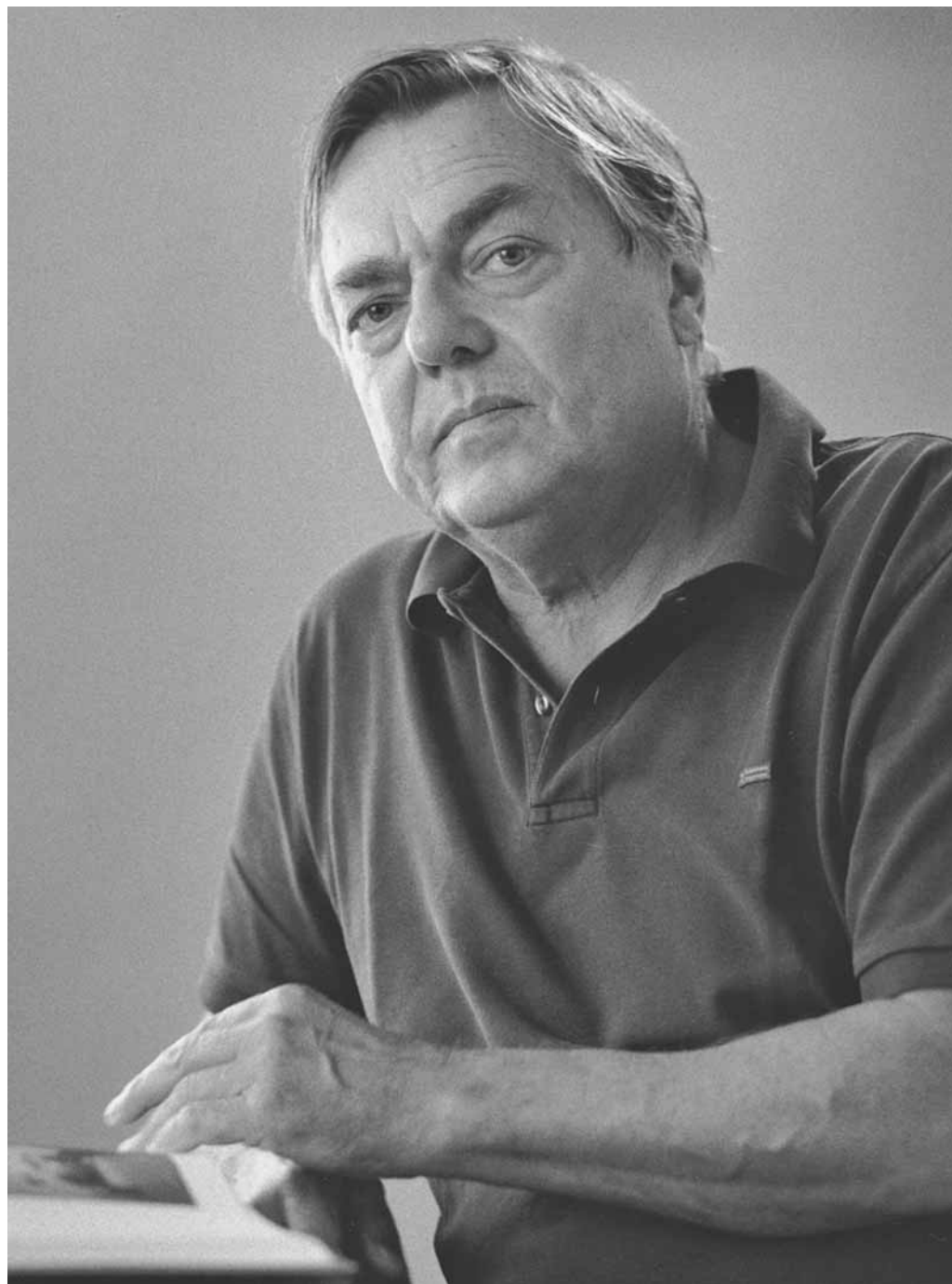

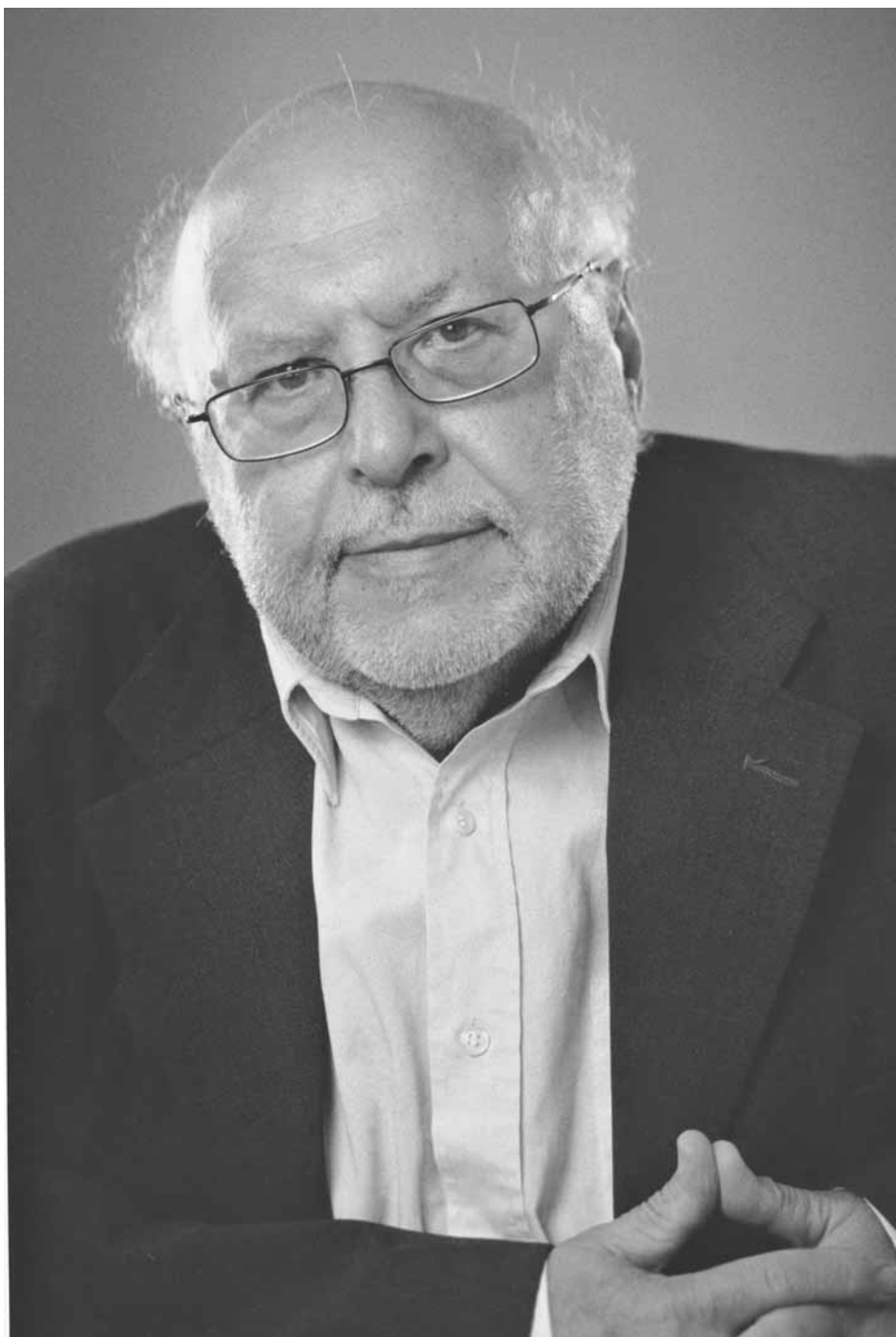
Anton Ingolič, 29.03.1990

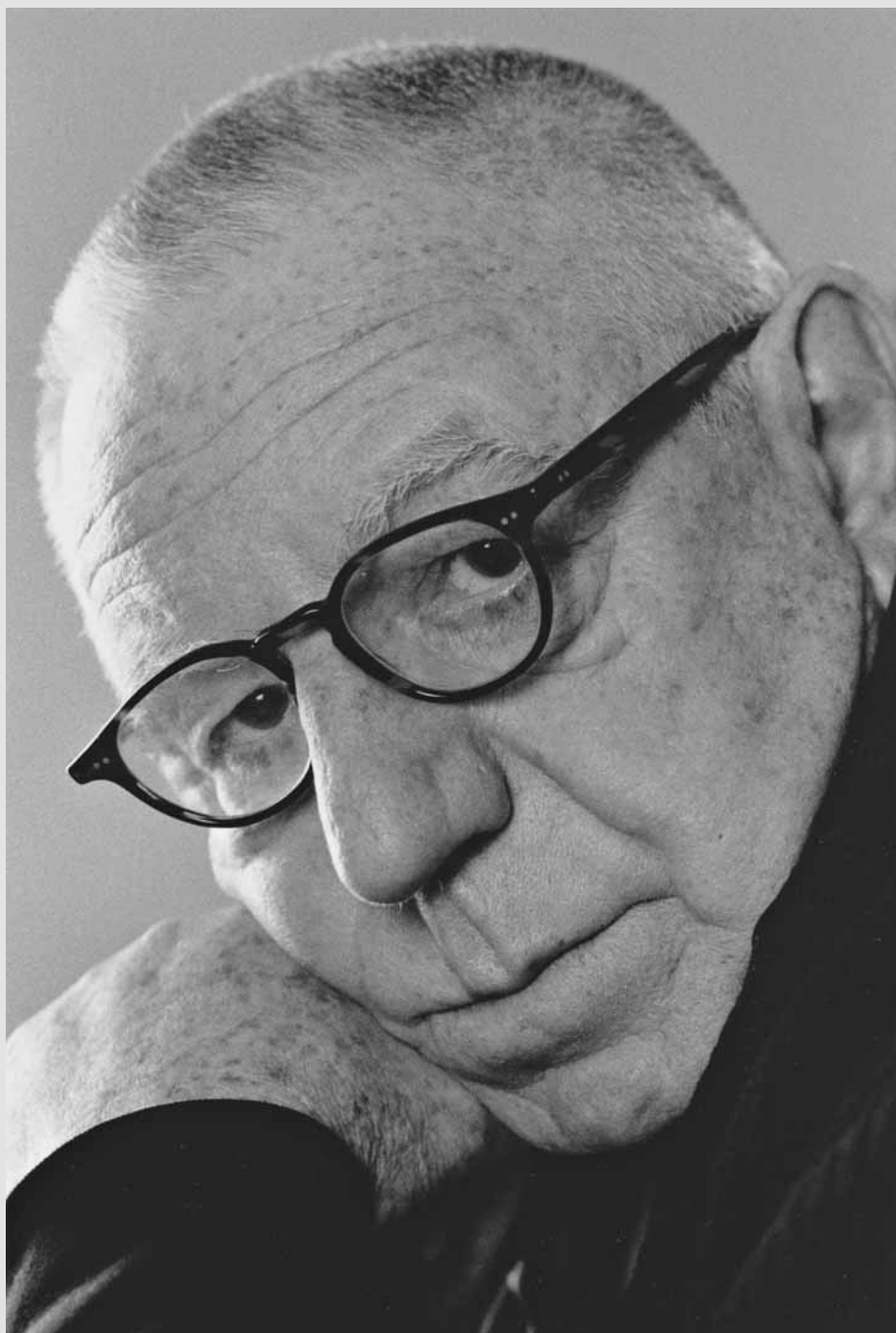
Drago Jančar, 02.09.2002

Drago Jančar, 29.08.2012

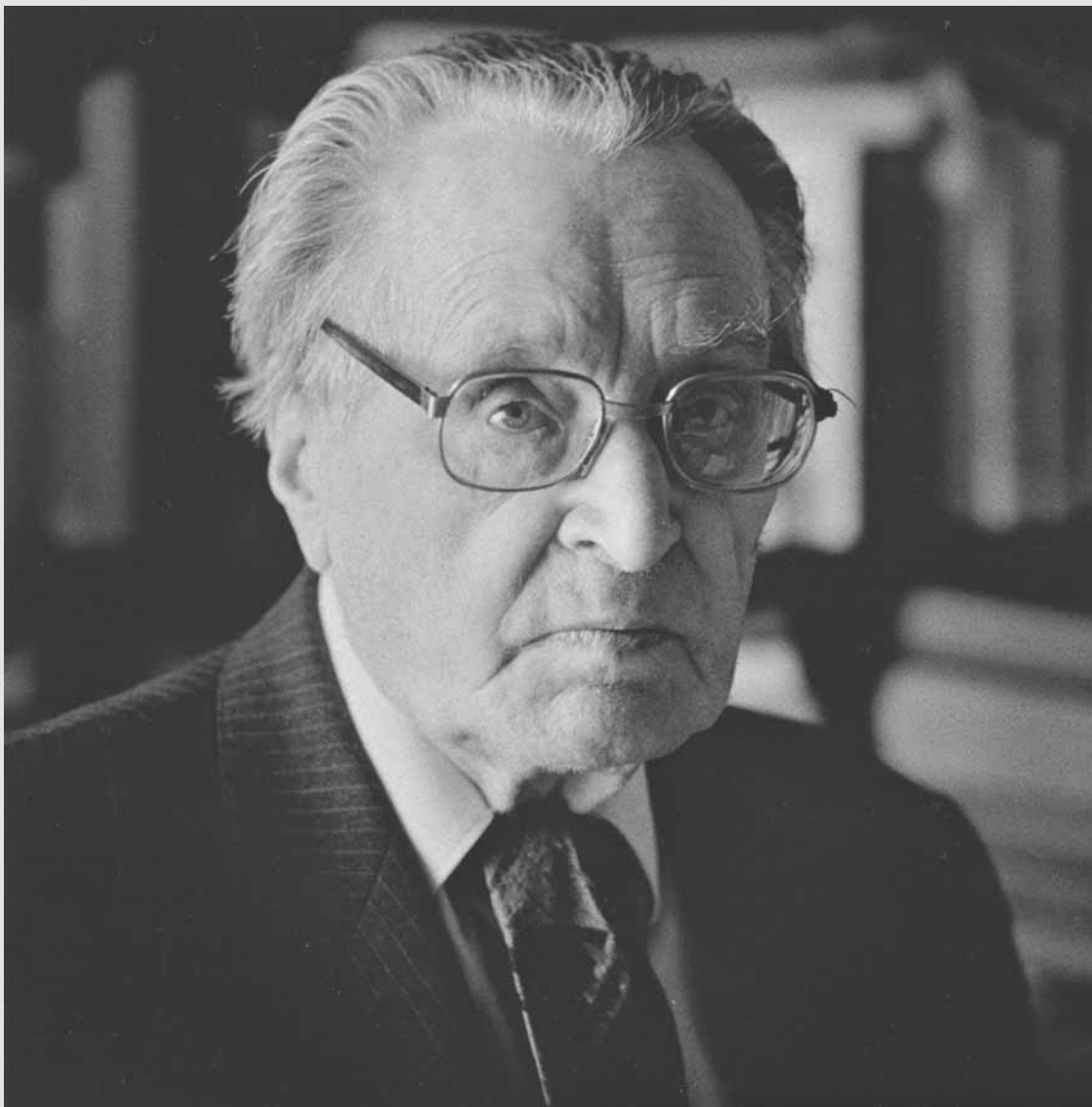

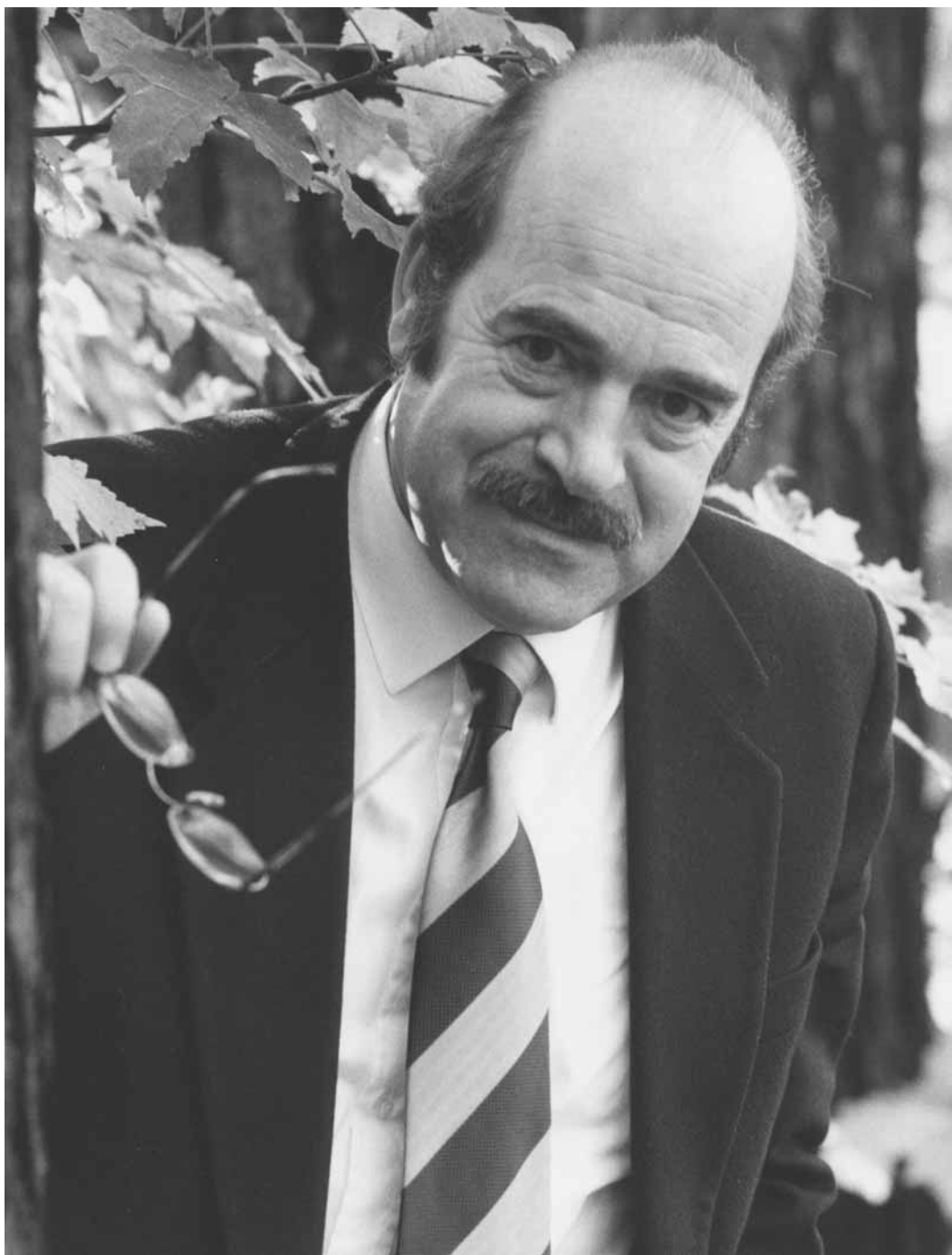
Milan Jesih, 27.09.2012

Dušan Jovanović, 07.01.2013

Bratko Kreft, 02.04.1990

Miroslav Košuta,
26.10.1994

Kajetan Kovič, 07.03.1996

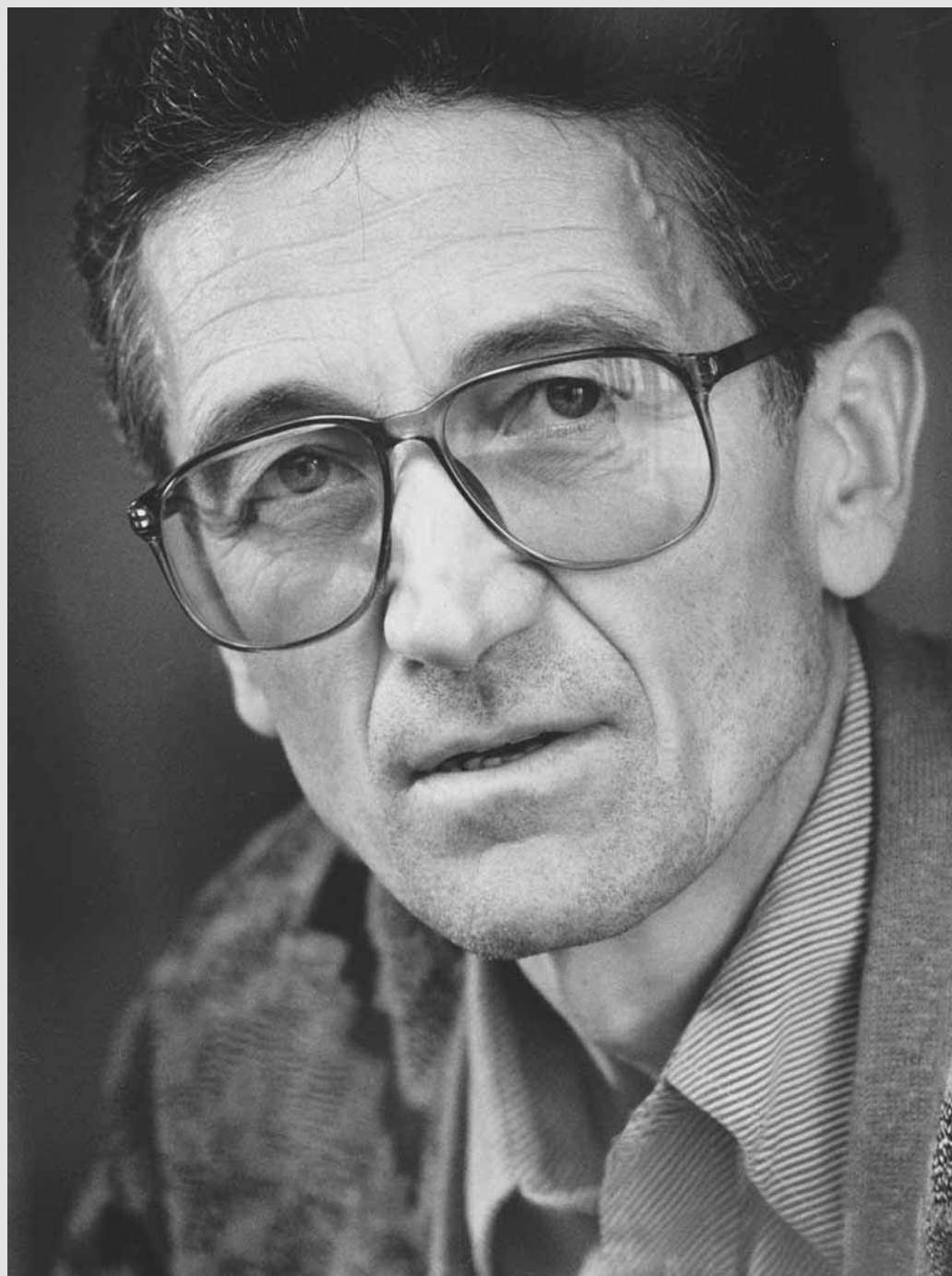

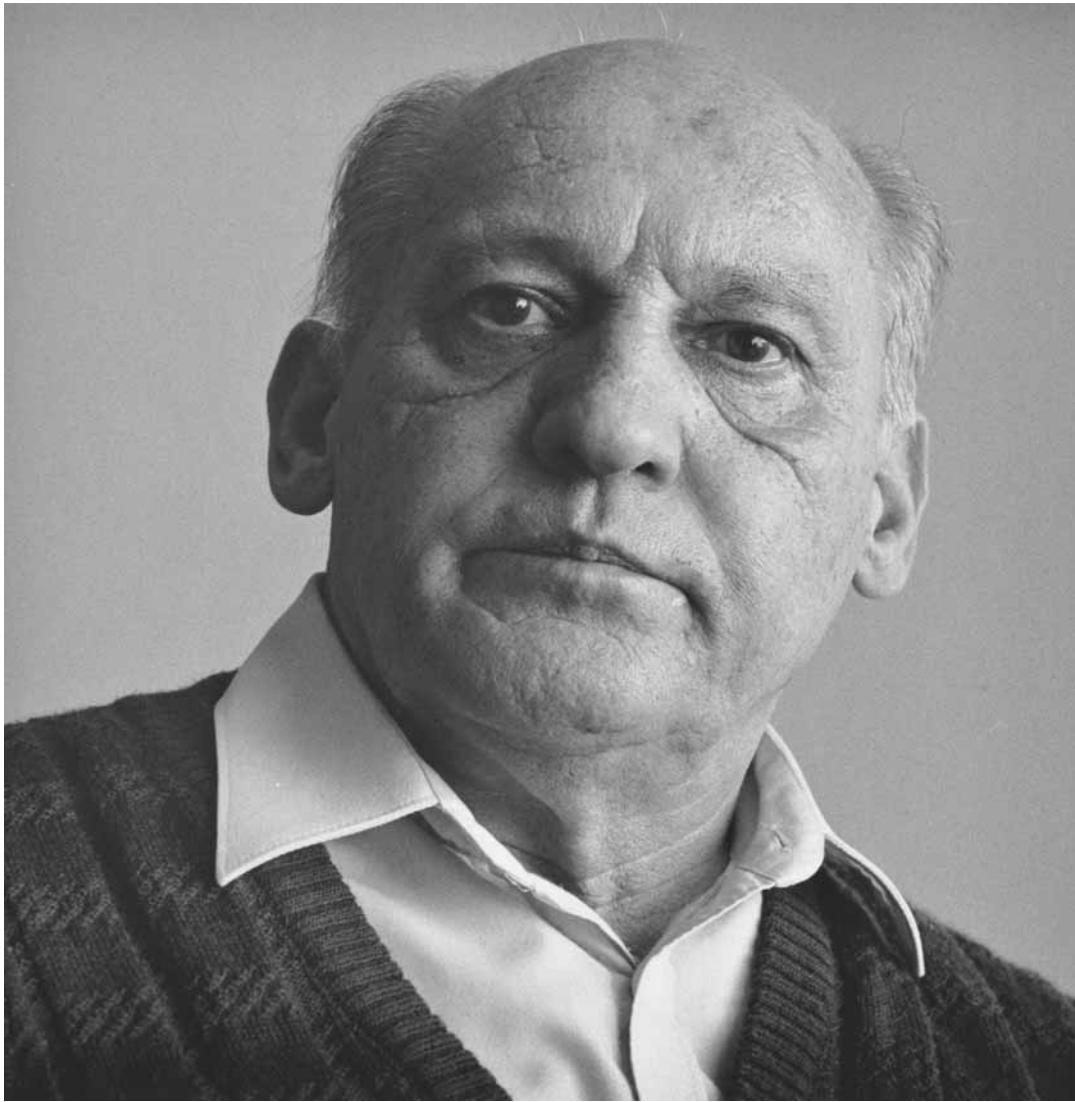
Kajetan Kovič, 20.06.1990

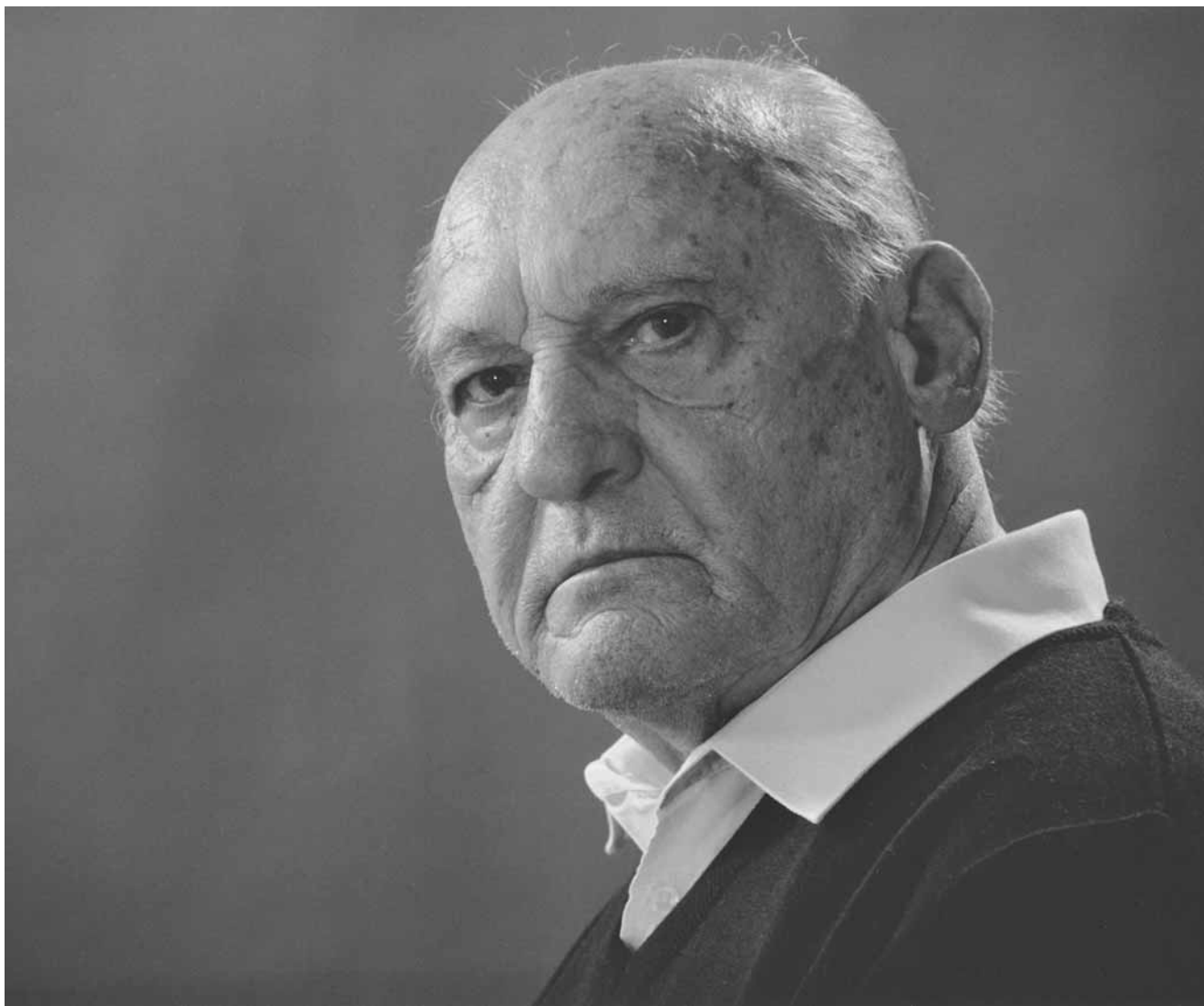
Svetlana Makarovič, 18.05.1990

Florijan Lipuš, 23.03.1991

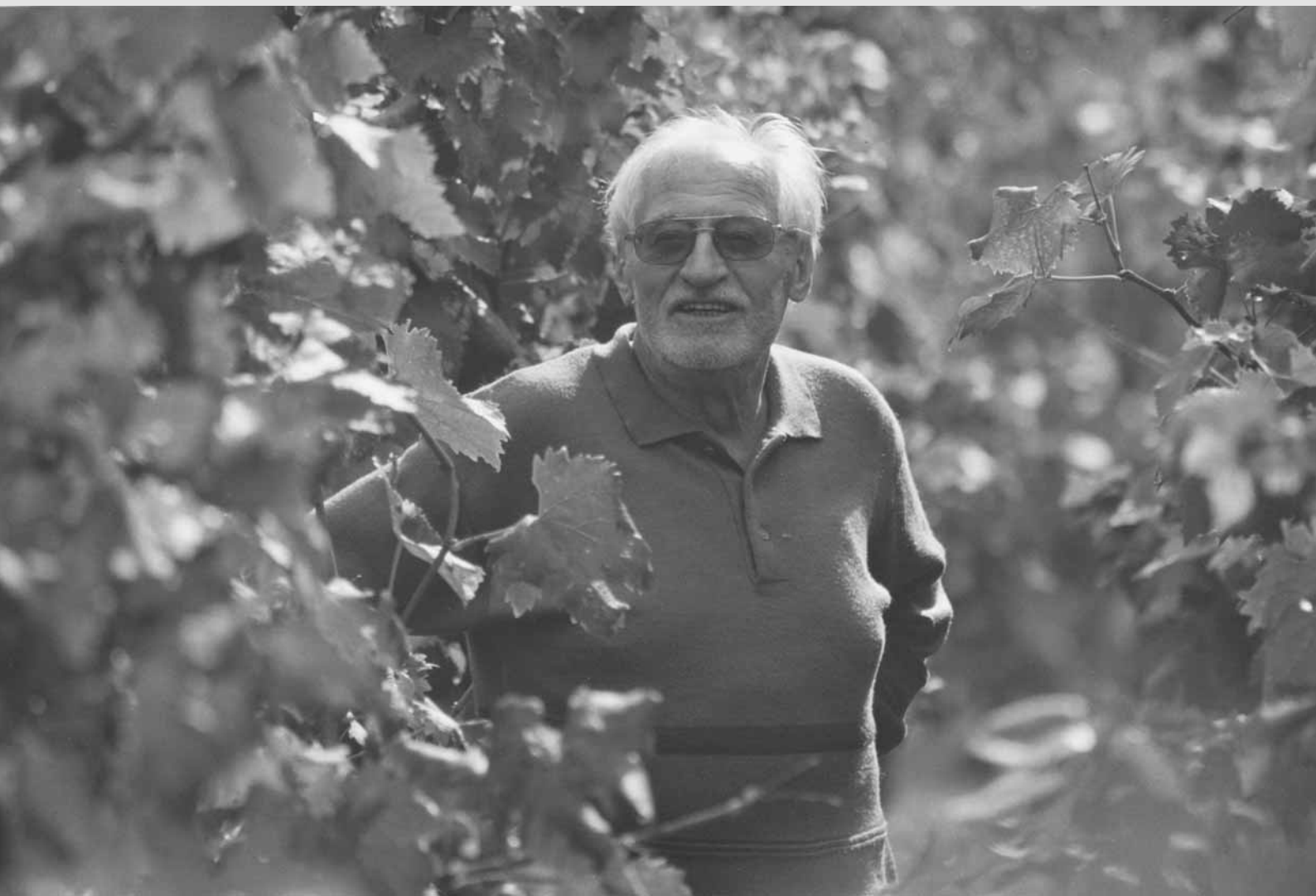

Ivan Minatti, 01.12.1990

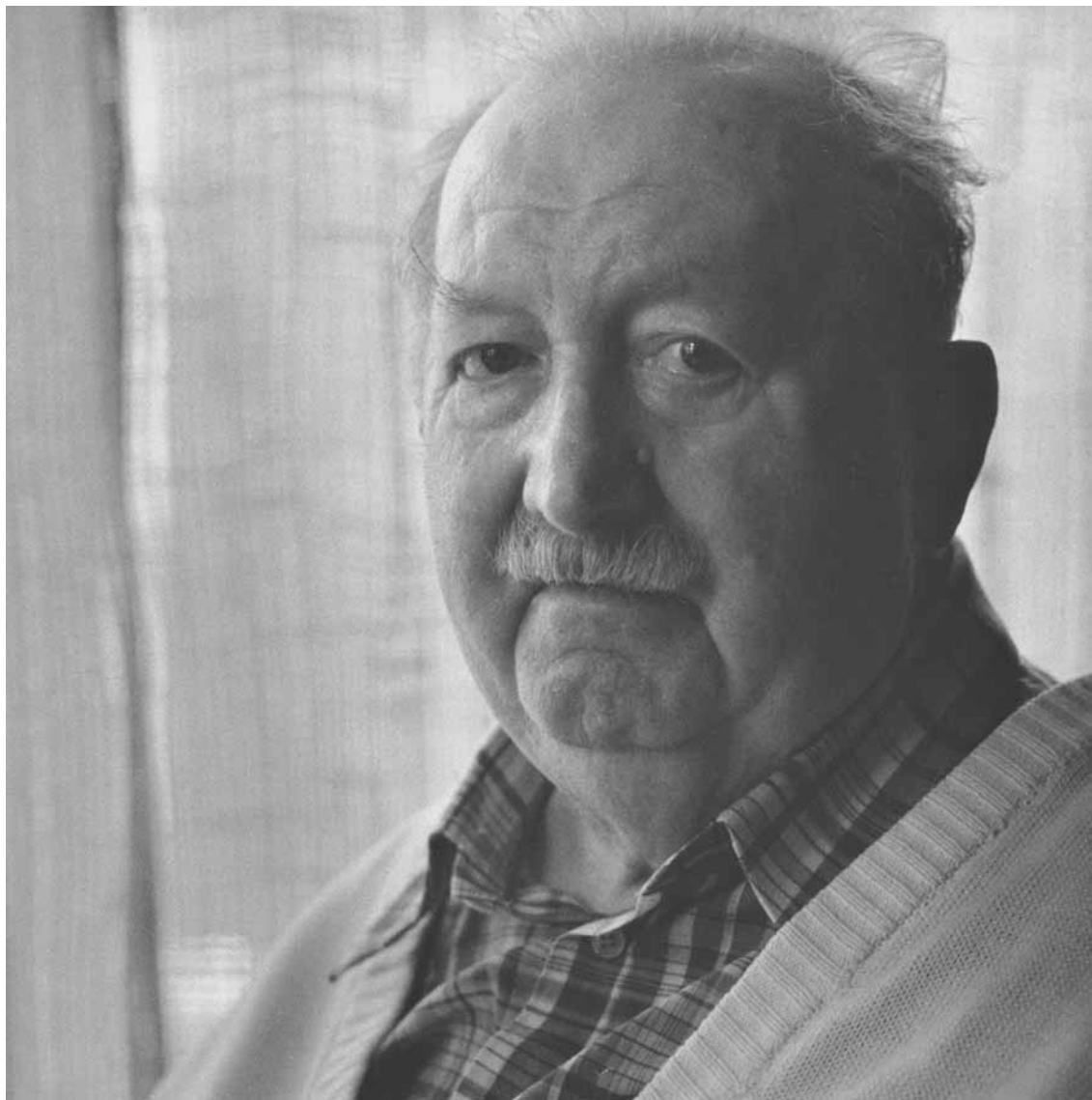
Ivan Minatti, 05.01.2006

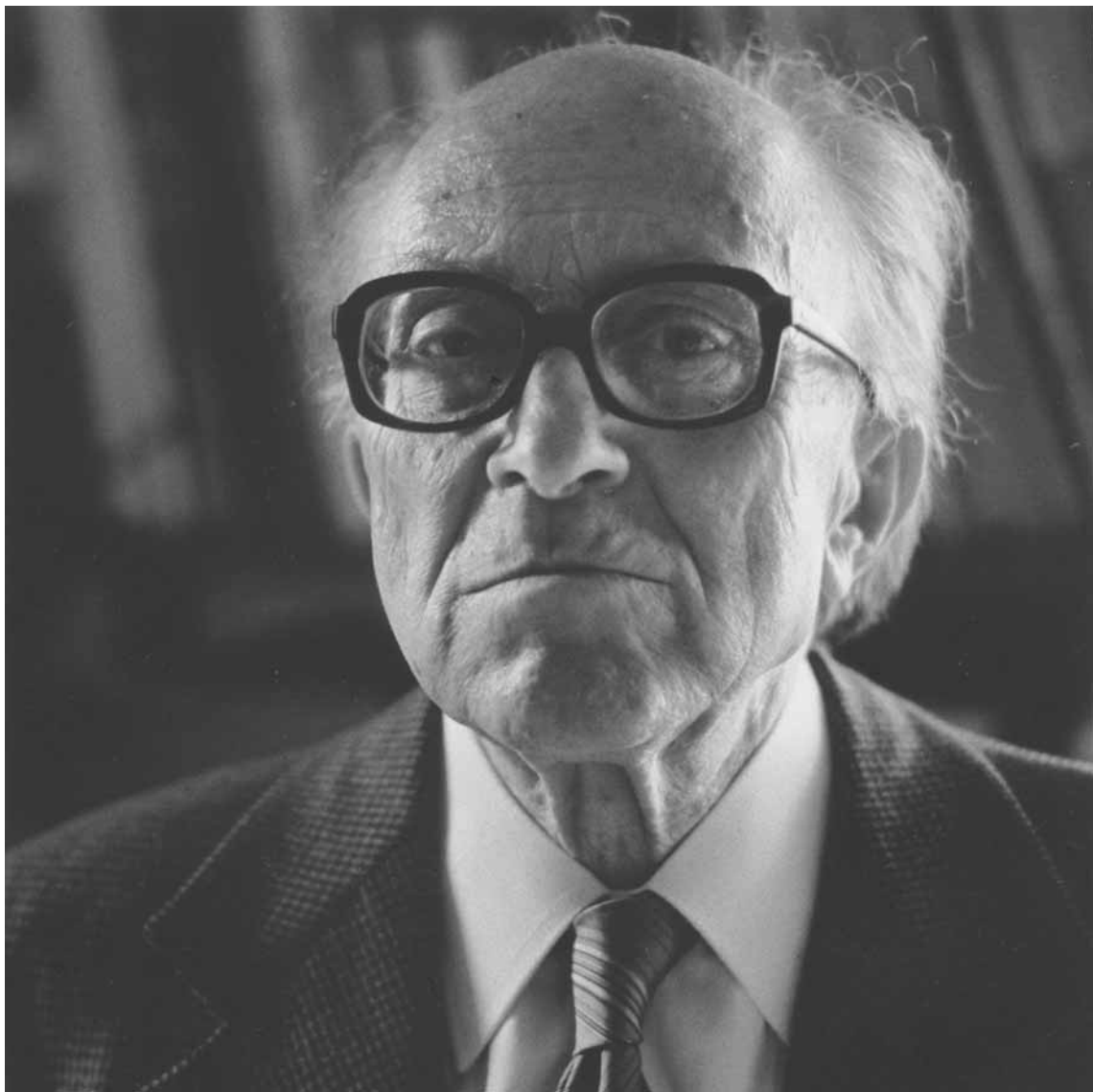
Tone Pavček, 26.09.2001

Tone Pavček, 01.01.1994

Ivan Potrč, 19.03.1990

Boris Pahor, 27.09.1990

Marjan Rožanc, 1983

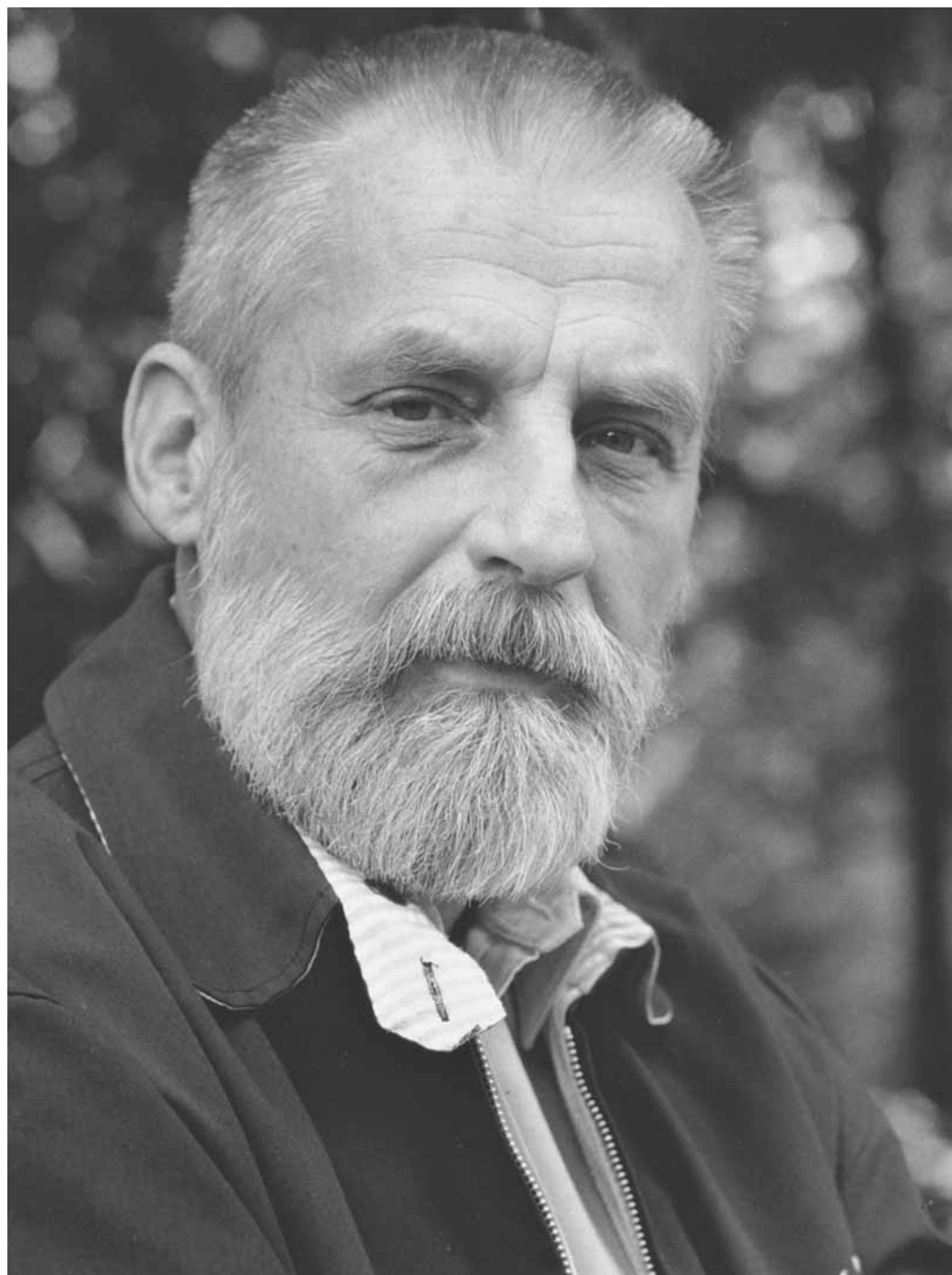
Alojz Rebula, 21.11.2000

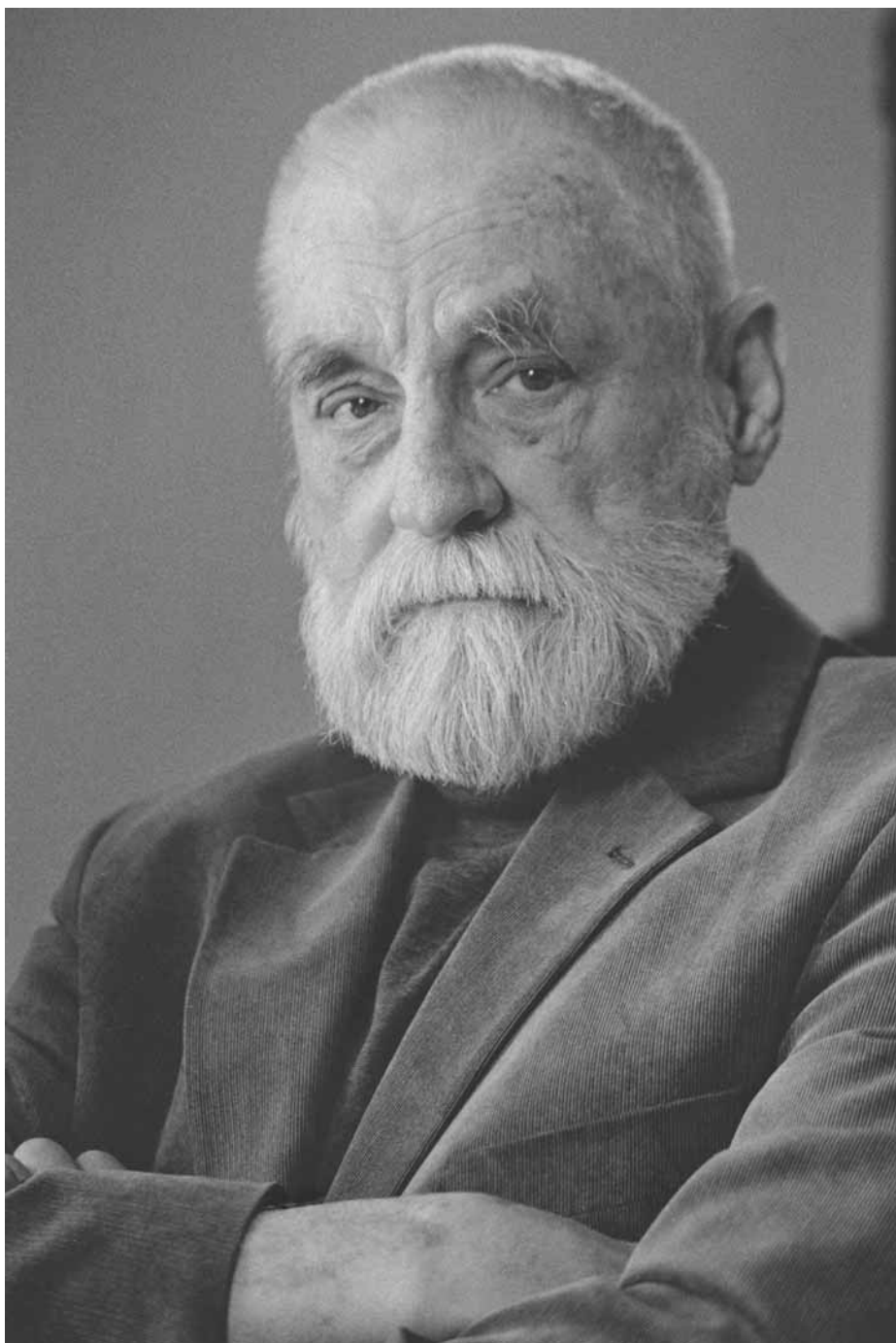
Zorko Simčič, 16.06.1993

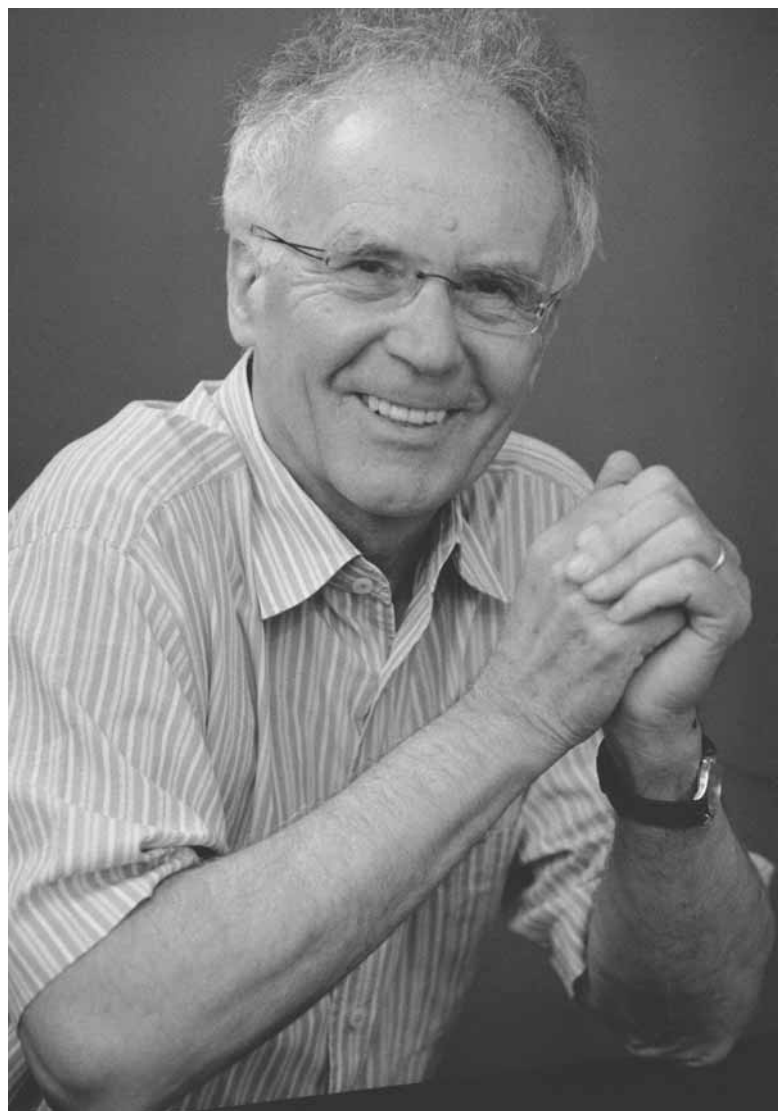
Dominik Smole, 19.05.1991

Jože Snoj, 21.09.1994

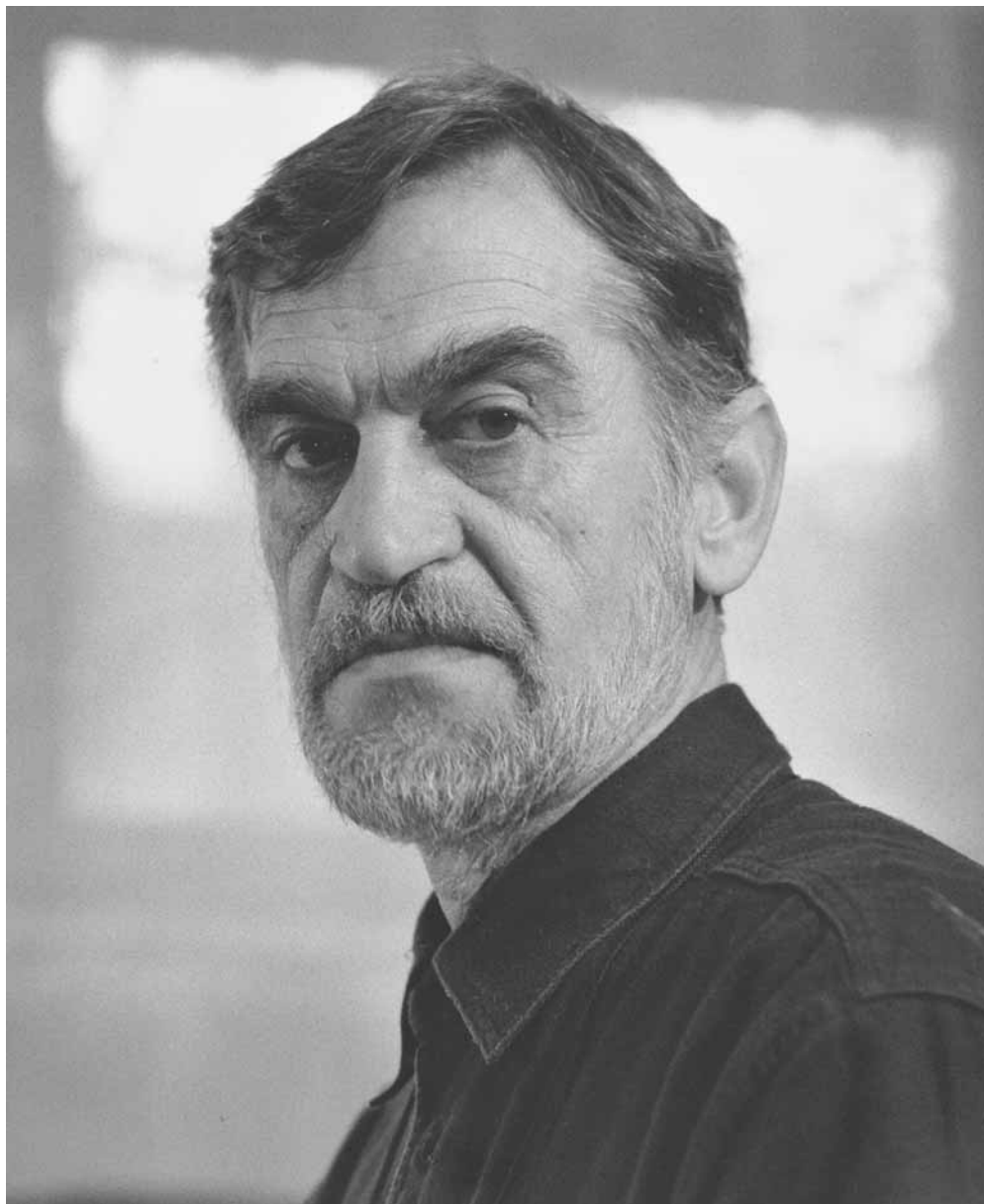
Jože Snoj, 28.01.2013

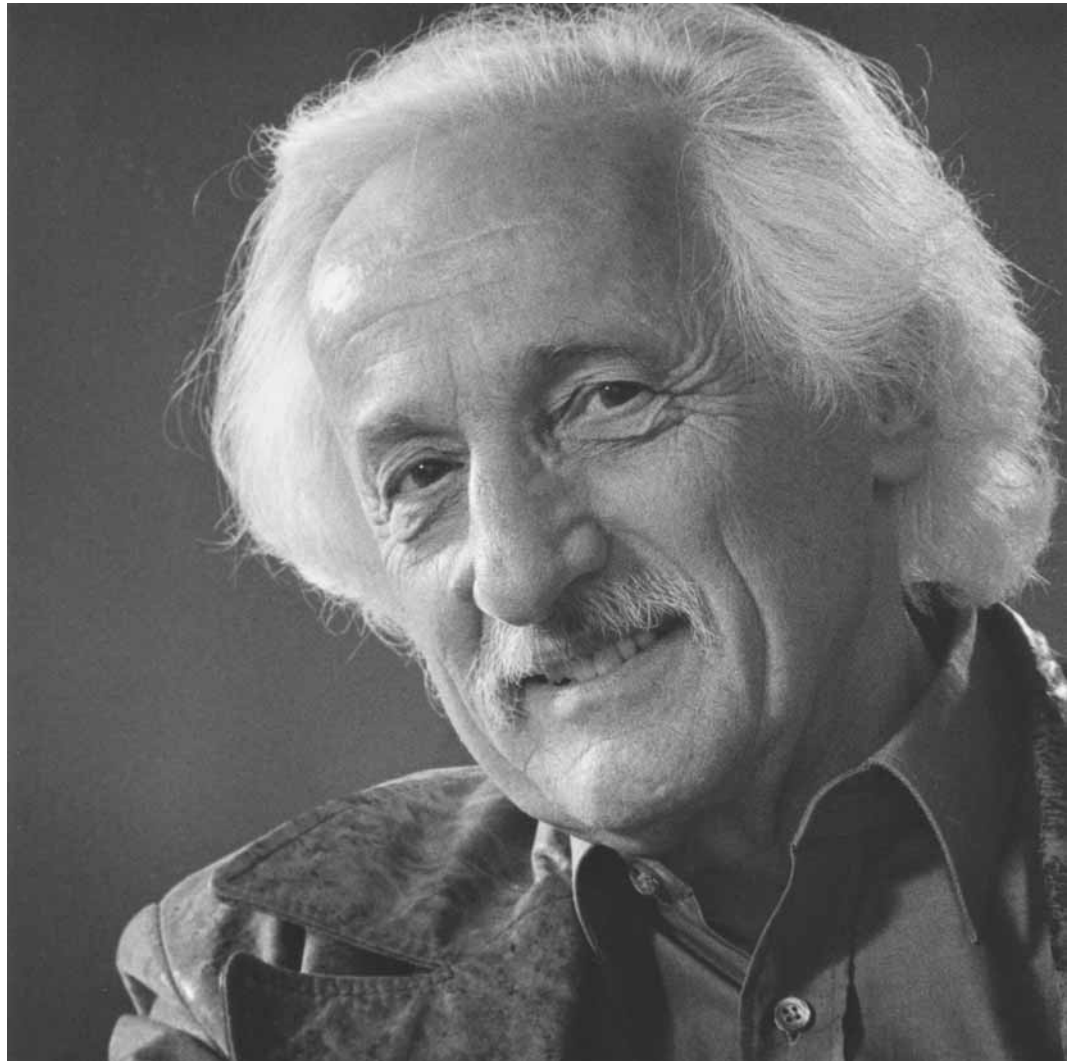
Tomaž Šalamun, 27.06.2012

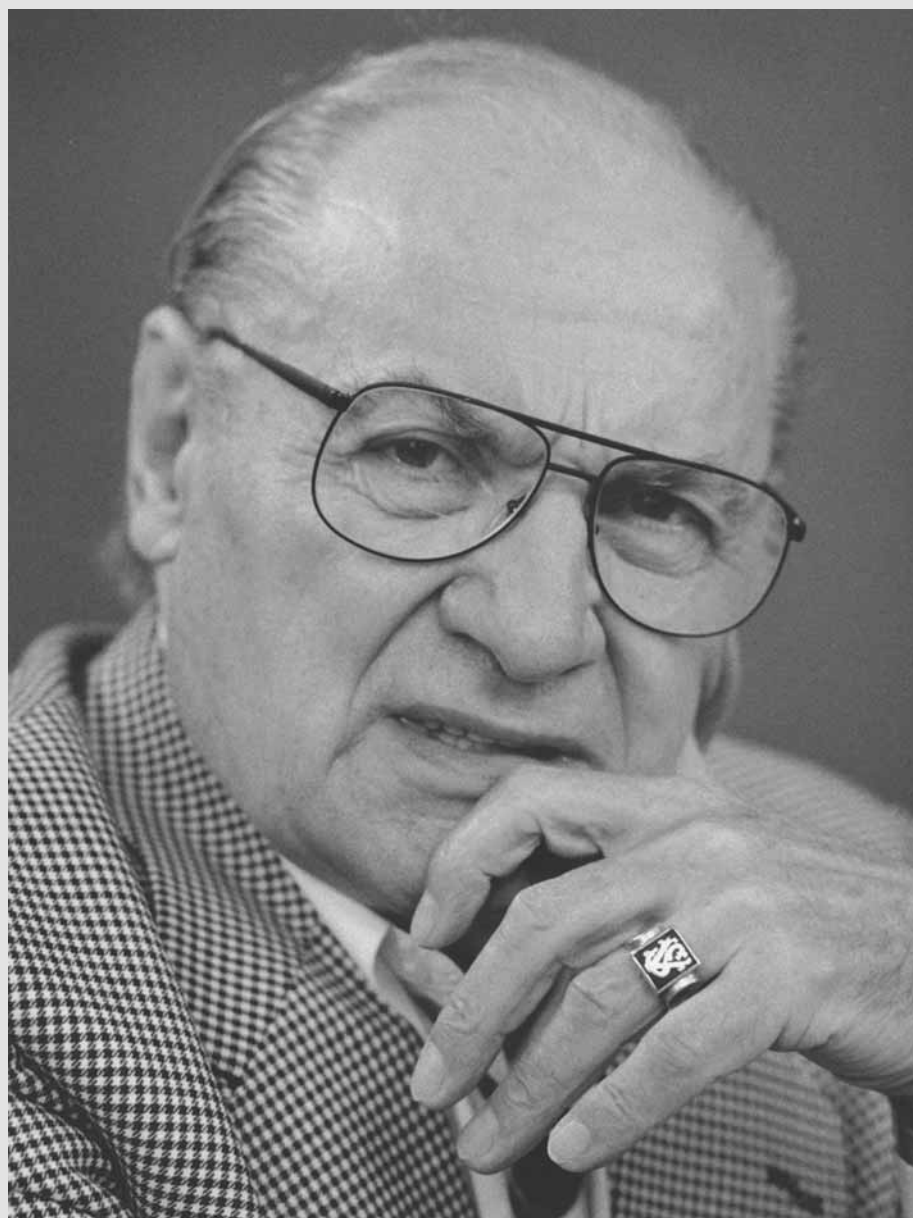
Tomaž Šalamun, 25.02.1993

Rudi Šeligo, 27.10.1990

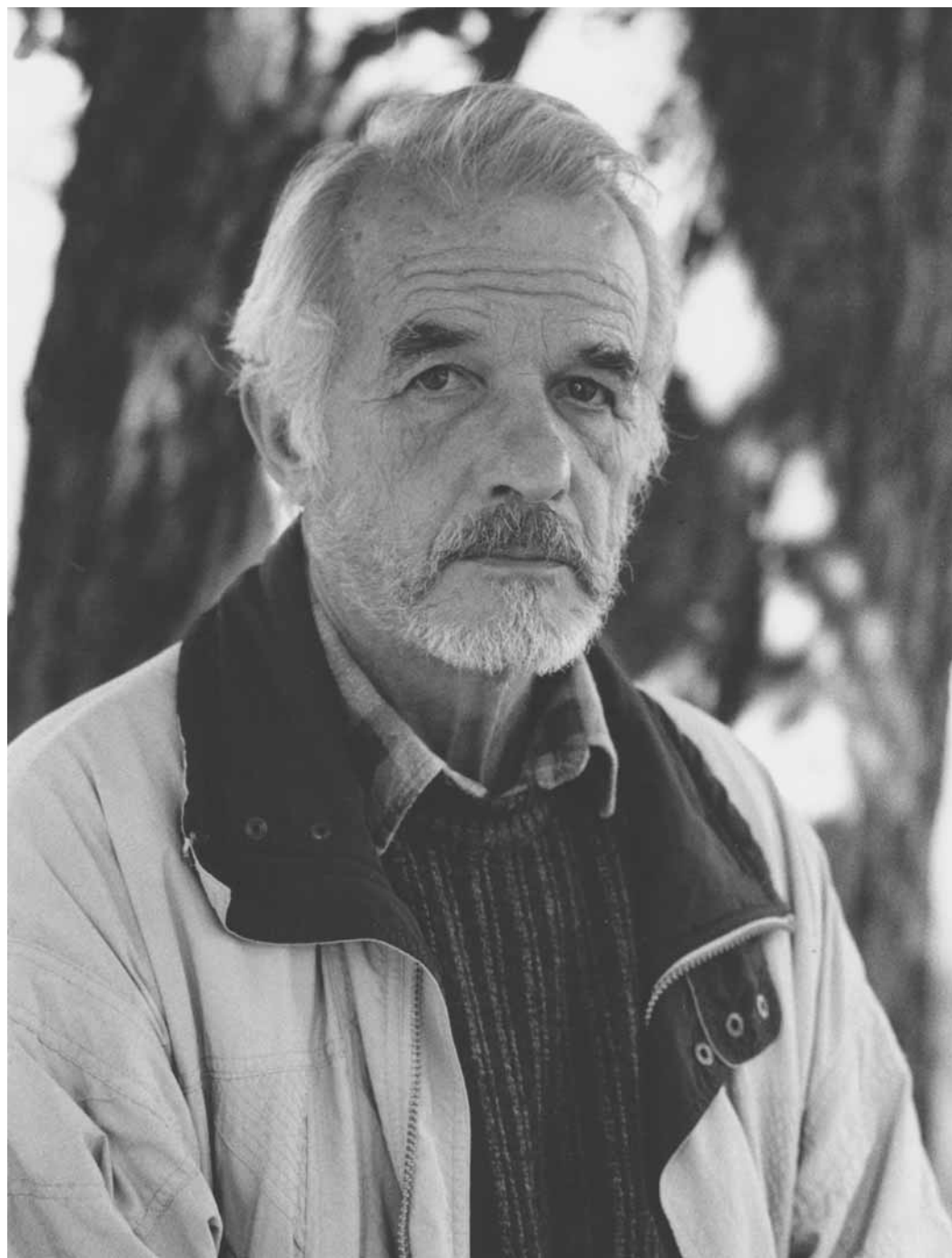
Veno Taufer, 12.06.2001

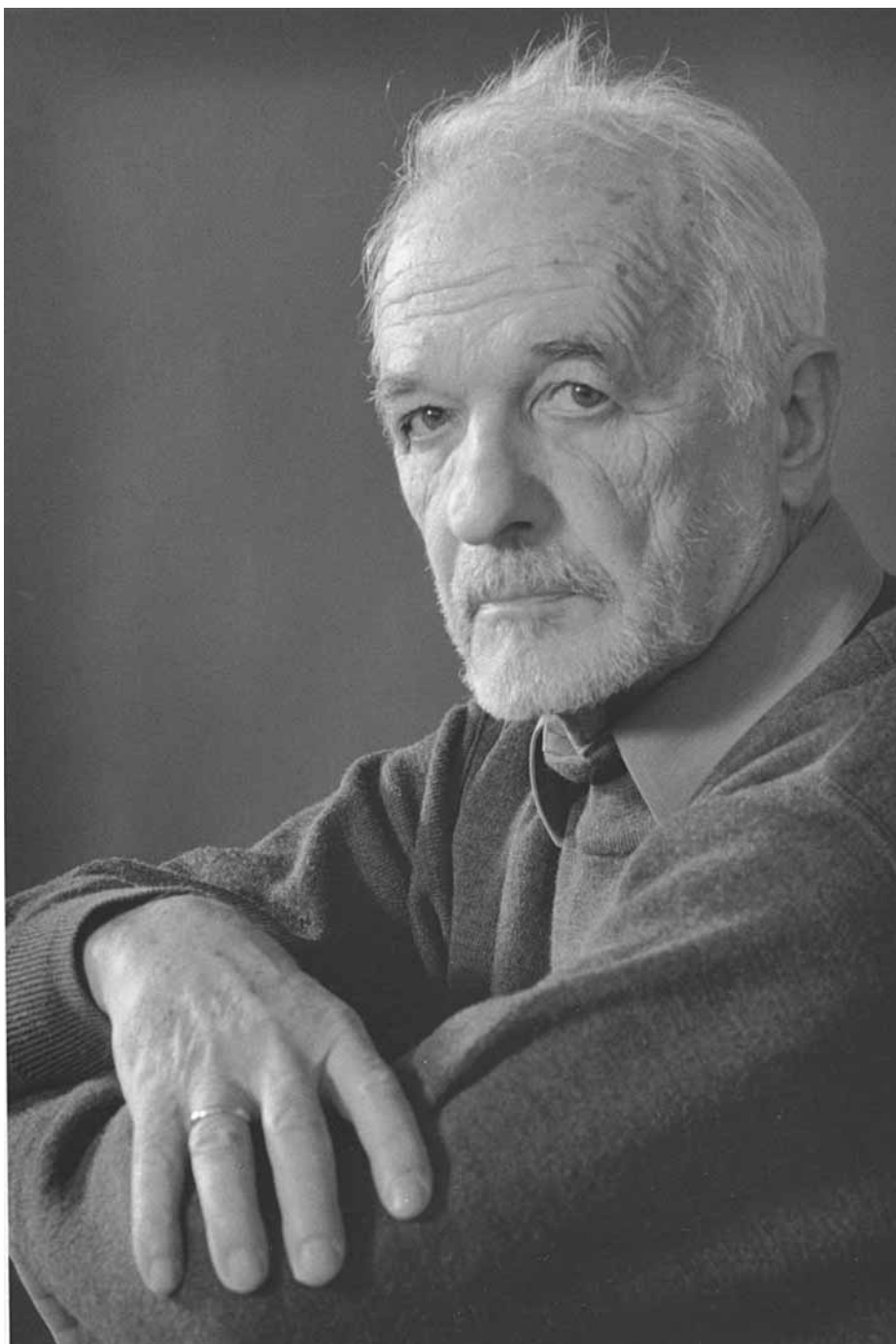
Saša Vuga, 13.06.2012

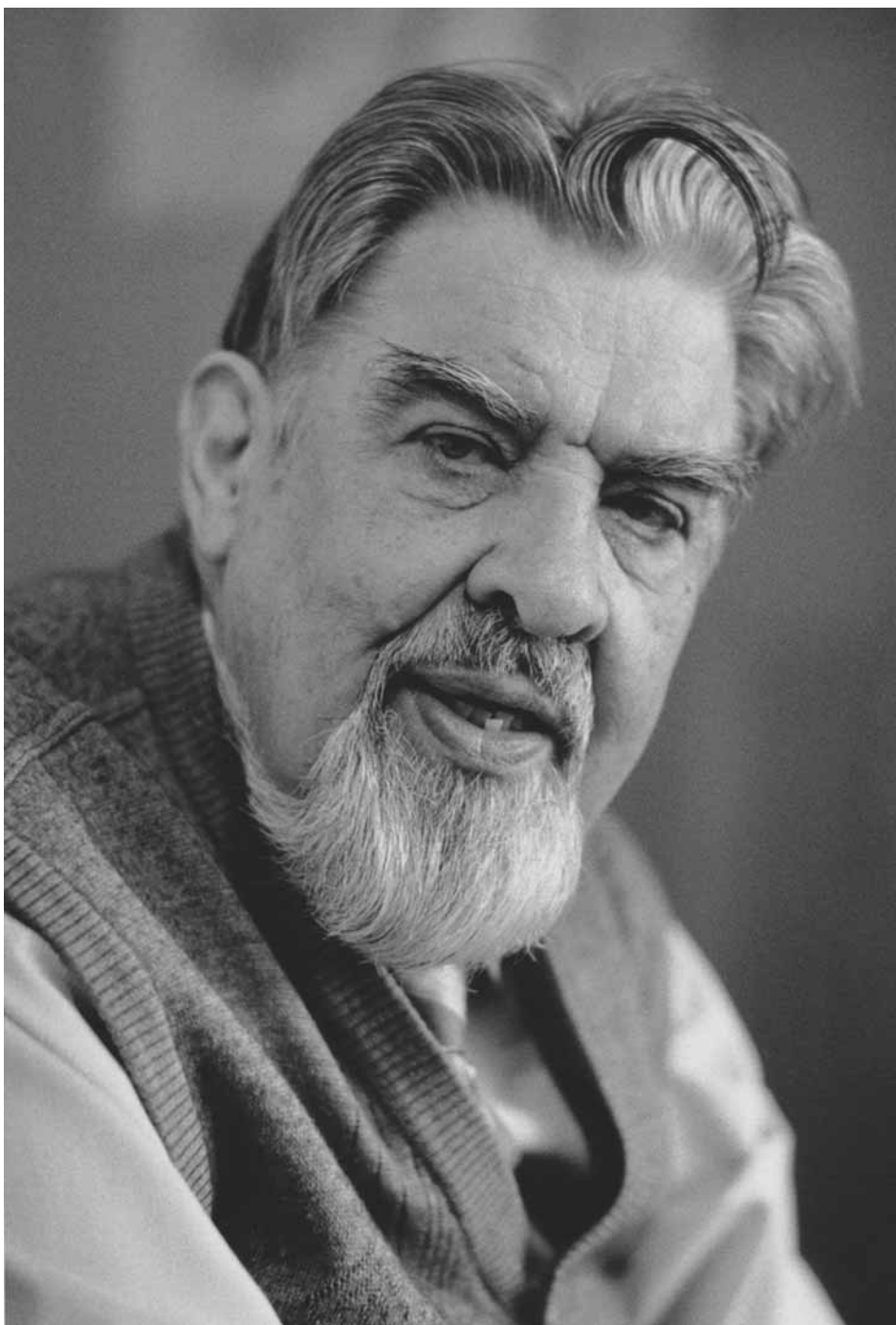
Josip Vidmar, 15.03.1990

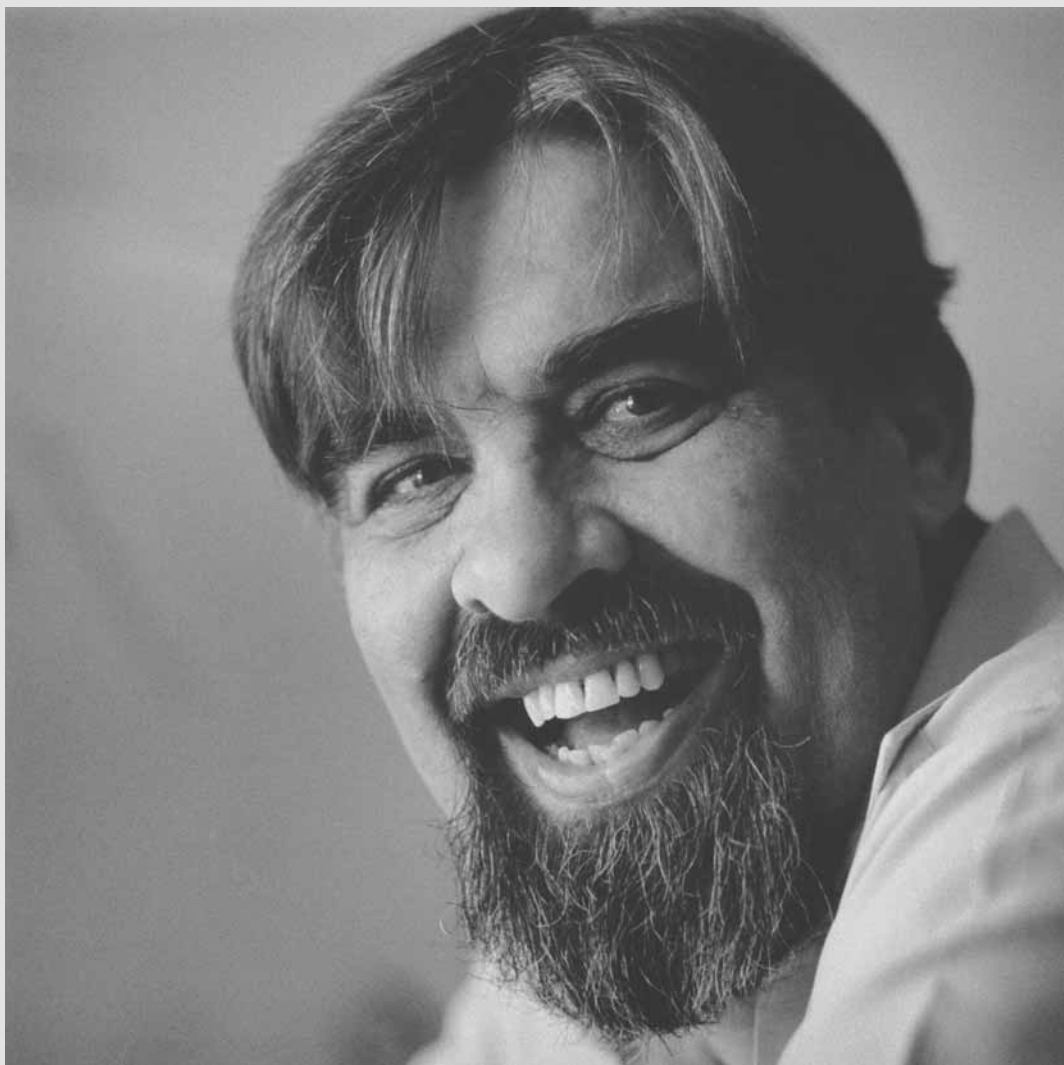
Dane Zajc, 1994

Dane Zajc, 14.01.2003

Ciril Zlobec, 19.10.2010

Ciril Zlobec, 26.06.1990

Pavle Zidar, 20.10.1990

Štirje pesniki,
19.05.1998

O AVTORJU

Tihomir Pinter je bil rojen 19. januarja 1938 v Bjelovarju (Republika Hrvaška), kjer je obiskoval gimnazijo. Med letoma 1954 in 1958 je obiskoval vojaško sanitetno šolo v Ljubljani. Študij je nadaljeval na Fakulteti za farmacijo v Zagrebu, na kateri je diplomiral leta 1965. Po študiju je deloval na področju analitike živil. Leta 1973 je zaključil magistrski študij. Leta 1975 je doktoriral iz farmacevtskih znanosti.

S fotografijo se ukvarja od leta 1956. Fotografije je prvič predstavil javnosti leta 1961. Razstavljal je v republikah bivše jugoslovanske države, v Italiji, na Češkem, v Avstriji in Nemčiji. Pripravil je več kot sto samostojnih razstav. Sodeloval je na številnih skupinskih razstavah (okrog 580). Fotografije objavlja v domačih in tujih časopisih in revijah.

Prejel je 175 nagrad in priznanj, med drugim prvo nagrado na razstavi Salona »Čelik i nafta« v Sisku leta 1966, ki je bila pomembna vzpodbuda za cikel »Železarne«, kateremu se je posvečal tri desetletja. V njem je odkrival pomen prostora in detajla ter igro svetlobe kot pomembnih likovnih elementov.

Foto zveza Jugoslavije mu je leta 1973 podelila naziv »mojster fotografije«, Mednarodna zveza umetniške fotografije (FIAP) pa leta 1975 naziv »Excellence«. Leta 2006 je za življenjsko delo prejel Puharjevo nagrado Fotografske zveze Slovenije.

Od leta 1970 je član Foto grupe ŠOLT Ljubljana (zdaj Foto klub Ljubljana). Je član Društva oblikovalcev Slovenije, Društva likovnih umetnikov Ljubljane in Kabineta slovenske fotografije pri Gorenjskem muzeju. Od leta 1970 živi in ustvarja v Ljubljani.

Pinterjeva prva knjižna izdaja *Umetniki v ateljeju* (DZS, 1984) je nastala v sodelovanju z likovnim kritikom in publicistom Aleksandrom Bassinom. Sledile so knjige *Portreti sodobnih slovenskih književnikov* s spremnim besedilom dr. Matjaža Kmecla (ETIC, 1993), *Sodobni slovenski skladatelji* (Prešernova družba, 1997, avtor besedila dr. Franc Križnar), *Portreti slovenskih likovnikov v Avstriji in Italiji* (skupna izdaja Mohorjeve založbe v Celovcu in Mohorjeve založbe Gorici, 2002, avtor besedila ddr. Damir Globočnik), *Sto slovenskih glasbenikov* (Prešernova družba, 2002, avtor besedila dr. Franc Križnar), *Razžarjeni pogled* (Koroški pokrajinski muzej Slovenj Gradec in Gornjesavski muzej Jesenice, 2006, spremna besedila Irena Lačen Benedičič, T. Pinter in Marko Košan). Leta 2008 sta pri založbi Modrijan izšli monografija *Trenutki z umetniki*, za katero je besedilo napisal dr. Jure Mikuž, in drugo skupno delo z Aleksandrom Bassinom *Umetniki v ateljeju* (besedilo A. Bassin in Brane Kovič). Leta 2012 je pri založbi Pasadena izšla knjiga *Atelje in umetniki* (besedilo A. Bassin in Brane Kovič).

SEZNAM RAZSTAVLJENIH DEL:

1. Matej Bor, 04.05.1990
2. Milan Dekleva, 20.09.1994
3. Milan Dekleva, 13.06.2012
4. Janez Gradišnik, 18.09.1994
5. Niko Grafenauer, 23.03.2006
6. Andrej Hieng, 05.01.1991
7. Anton Ingolič, 29.03.1990
8. Drago Jančar, 02.09.2002
9. Drago Jančar, 29.08.2012
10. Milan Jesih, 12.06.2001
11. Milan Jesih, 27.09.2012
12. Dušan Jovanović, 07.01.2013
13. Dušan Jovanović, 07.01.2013
14. Miroslav Košuta, 26.10.1994
15. Kajetan Kovič, 20.06.1990
16. Kajetan Kovič, 07.03.1996
17. Bratko Kreft, 02.04.1990
18. Florijan Lipuš, 23.03.1991
19. Svetlana Makarovič, 18.05.1990
20. Ivan Minatti, 01.12.1990
21. Ivan Minatti, 05.01.2006
22. Boris Pahor, 27.09.1990
23. Tone Pavček, 01.01.1994
24. Tone Pavček, 26.09.2001
25. Ivan Potrč, 19.03.1990
26. Alojz Rebula, 21.11.2000
27. Marjan Rožanc, 1983
28. Zorko Simčič, 16.06.1993
29. Dominik Smole, 19.05.1991
30. Jože Snoj, 21.09.1994
31. Jože Snoj, 28.01.2013
32. Tomaž Šalamun, 25.02.1993
33. Tomaž Šalamun, 25.02.1993
34. Tomaž Šalamun, 27.06.2012
35. Rudi Šeligo, 27.10.1990
36. Veno Taufer, 12.06.2001
37. Josip Vidmar, 15.03.1990
38. Saša Vuga, 19.02.1992
39. Saša Vuga, 13.06.2012
40. Dane Zajc, 1994
41. Dane Zajc, 14.01.2003
42. Pavle Zidar, 20.10.1990
43. Ciril Zlobec, 26.06.1990
44. Ciril Zlobec, 19.10.2010
45. Štirje pesniki, 19.05.1998

LETO PODELITVE PREŠERNOVE NAGRADE:

Vladimir Pavšič – Matej Bor, 1947 in 1952
Milan Dekleva, 2006
Janez Gradišnik, 2008
Niko Grafenauer, 1997
Andrej Hieng, 1988
Anton Ingolič, 1949 in 1978
Drago Jančar, 1993
Milan Jesih, 2002
Dušan Jovanović, 1993
Miroslav Košuta, 2011
Kajetan Kovič, 1978
Bratko Kreft, 1957 in 1975
Florijan Lipuš, 2004
Svetlana Makarovič, 2000
Ivan Minatti, 1985
Boris Pahor, 1992
Tone Pavček, 198
Ivan Potrč, 1947 in 1955
Alojz Rebula, 1995
Marjan Rožanc, 1991
Zorko Simčič, 2013
Dominik Smole, 1986
Jože Snoj, 2012
Tomaž Šalamun, 1999
Rudi Šeligo, 1989
Veno Taufer, 1996
Josip Vidmar, 1966
Saša Vuga, 19.02.1992
Dane Zajc, 1981
Pavle Zidar, 1987
Ciril Zlobec, 1982

Tihomir Pinter

Literarni ustvarjalci – prejemniki Prešernove nagrade

Galerija v Prešernovi hiši v Kranju, april/maj 2013

Izdal:

Gorenjski muzej

Za Gorenjski muzej odgovarja: Marija Ogrin, direktorica

Gorenjski muzej, Tomšičeva 42, 4000 Kranj, www.gorenjski-muzej.si

Uvodno besedilo:

ddr. Damir Globočnik

Oblikovanje kataloga:

Silva Sever

Tisk:

Pro grafika d. o. o.

Naklada:

500 izvodov

Kranj 2013

Copyright fotografij:

Tihomir Pinter

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

77.041.5:821.163.6.09:929(083.824)
77.04(497.4):929Pinter T.(083.824)

PINTER, Tihomir

Literarni ustvarjalci - prejemniki Prešernove nagrade :
Galerija v Prešernovi hiši v Kranju, april/maj 2013 / Tihomir Pinter ;
[uvodno besedilo Damir Globočnik]. - Kranj : Gorenjski muzej,
2013

ISBN 978-961-6478-48-9

266252800